

Důvodová zpráva

Obecná část**Koncepční cíle státní kulturní politiky**

Dokument Státní kulturní politika České republiky na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025) je zpracován za účelem podpory kultury, umění, péče o památky a dalších cílů, které vycházejí z Programového prohlášení vlády, schváleného usnesením vlády č. 96 ze dne 12. února 2014. Kulturu je nutné nově chápat v širším kontextu jejích provazeb na ekonomiku vzdělávací systém a širší společenské souvislosti. **Úkolem státu je prostřednictvím ministerstva kultury a ve spolupráci s ostatními resorty a s územními samosprávnými celky pečovat o uchování hodnot kulturního dědictví a jejich zapojení do současného života společnosti a legislativními prostředky, ekonomickými nástroji a daňovou politikou vytvářet takové společenské podmínky, které napomáhají rozvoji umění, podpoře kreativity k rozvoji kulturních a kreativních odvětví.** Uchovávání prověřených kulturních hodnot, tvorba nových kulturních hodnot a využívání těchto hodnot pro vzdělávací účely a v ekonomické oblasti na bázi kulturních a kreativních průmyslů je zárukou nejen jejich předání příštím generacím, ale i dalšího šíření, což je jedním z předpokladů civilizační konkurenceschopnosti, a tedy i prosperity, společnosti.

Vláda se zaměří na dvě nové priority, jimiž se navrhovaná Státní kulturní politika České republiky na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025) liší od předchozích dokumentů tohoto typu, a to rozvoj kulturních a kreativních odvětví a zavedení systému eCulture jako rovnocenné součásti konzistentní eGovernment.

Klíčové je napomáhat vytváření kulturních návyků už u mladé generace, bez nichž nemůže být udržena kontinuita kultury národa. Současně je patrné, že i produktivní a postproduktivní část populace často mívá uchovávané i nově vytvářené kulturní hodnoty, ztrácí se v záplavě informací a podléhá tlaku globalizace. **Vláda bude podněcovat aktivní i pasivní účast všech občanů na kulturním životě, podporovat participativní správu kulturních záležitostí, včetně kulturního dědictví, a posilovat přístup ke kultuře prostřednictvím nových technologií, podporovat využití existujících kulturních statků jako zdroje pro rozvoj kulturních a kreativních průmyslů. Vláda bude proto prosazovat zvýšení podílu umělecké a estetické výchovy na základních a středních školách.** Široká dostupnost umělecké výchovy na základních uměleckých školách musí být nejen zachována, ale doplněna i o rozšířené znalosti o umění a o kultuře obecně, mimo jiné např. i implementací Cílů Soulského programu o uměleckém vzdělávání. Užší propojení základního a uměleckého školství s prací kulturních institucí by mělo vytvořit nové, pro mladou generaci atraktivnější podmínky. Podstatným nástrojem jsou tzv. kreativní partnerství jako jedna z kreativních metod vzdělávání, která pomáhá rozvíjet nejen kreativitu a kreativní myšlení, ale je důležitá i pro inkluzivní vzdělávání. **Současně se Ministerstvo kultury zaměří na vyhodnocení systému osvěty, který zavedl první samostatný československý stát, a po jeho vyhodnocení navrhne vládě další postup v oblasti celoživotního vzdělávání.**

100. výročí vyhlášení samostatného československého státu ve spojitosti s 25. výročím vzniku samostatného českého státu je příležitostí bilancovat výsledky realizace vizí národního obrození a vizí samostatného československého státu v kontextu s vizemi a jejich naplněním po roce 1993.

Zásadním úkolem je využít příležitost, kterou pro podporu rozvoje kulturních a kreativních odvětví, včetně kulturního dědictví, a to i v rámci zahraniční spolupráce, poskytují finanční nástroje Evropské unie (strukturální fondy a tematické programy, jako je Kreativní Evropa, Evropa pro občany, Erasmus+, Horizont 2020 atd.) a k nim vytvořit komplementární mechanismy na národní úrovni.

Po reformě veřejné správy a po dekádě let zkušeností součinnosti obcí, krajů a Ministerstva kultury je zapotřebí spolupráci vyhodnotit a nastavit takové její formy, které budou lépe naplňovat stanovené zodpovědnosti.

Ostatní opatření mají charakter naplnění cílů nesplněných předchozími vládami (odměňování zaměstnanců v kultuře, přijetí nového památkového zákona atp.) nebo pokračování v osvědčených nástrojích podpory kultury.

Státní kulturní politika České republiky na léta 2015-2020

Výsledná představa budoucího stavu podpory kultury je založena na předpokladu úspěšného zvládnutí priorit, záměrů a opatření stanovených v programovém prohlášení vlády a v předkládaném materiálu:

- výdaje státu na podporu kultury dosáhnou 1% výdajů státního rozpočtu,
- oblast kultury se nestane slabinou rozvoje společnosti ve smyslu zaostávání vzdělanosti, kulturní úrovně obyvatel a nedostatečného využití kulturního dědictví jako rozvojového potenciálu v globálním ekonomickém prostředí,
- kulturně rozmanitá společnost bude orientována na tvorbu inovací a na využívání hmotného i nehmotného kulturního dědictví v rámci různorodých sociálních skupin, na regionální úrovni a v lokálních společenstvích a s důrazem na podporu individuálního kulturního projevu,
- česká kultura se stane aktivním činitelem v rámci evropského kulturního prostoru, bude rozvinuta mezinárodní kulturní spolupráce a zvýší se evropské a světové povědomí o české kultuře,
- prosadí se chápání kultury jako ekonomického činitele i jako významné součásti hospodářské politiky státu. Umělecká a kulturní tvorba, využití kulturního dědictví se prostřednictvím kulturních a kreativních odvětví projeví jako dynamizující prvky modernizující odvětvovou strukturu národního hospodářství,
- zvýší se participace občanů na kulturním dění, soukromé, veřejnoprávní i státní instituce se budou významně podílet na podpoře, organizaci a financování rozvoje kulturních služeb,
- stát všestranně podpoří příliv mimorozpočtových prostředků do oblasti kulturního života, svou hospodářskou, regionální a daňovou politikou bude stimulovat aktivní podíl kultury na rozvoji společnosti,
- stát bude podporovat kulturní hodnoty, jež vedou ke kultivaci lidskosti, spolupráci, soucitu, udržitelnosti lidské společnosti; nezastupitelnou roli v tomto záměru hraje i podpora vzdělávání,
- novou legislativou v oblasti památkové péče budou založeny předpoklady pro trvale udržitelné využívání této části národního kulturního pokladu,
- pro ochranu kulturního dědictví a zpřístupnění kultury budou využity nejnovější vědecké poznatky, včetně informačních a komunikačních technologií,
- kulturní prostředí sídel, regionů a krajiny bude všestranně podporováno koordinací kulturní, územní a regionální politiky státu a nástroji územního plánování jako základní předpoklad kvalitního života obyvatelstva a rozvoje navazujících ekonomických aktivit,
- budou vyčerpány všechny prostředky operačních programů (zejména Integrovaný operační program, Operační program Podnikání, inovace, konkurenceschopnost, Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání) stanovené na toto období.

Programové prohlášení vlády (usnesení vlády č. 96 ze dne 12. února 2014)

Ve svém Programovém prohlášení vlády se vláda mimo jiné zavázala:

„1) Vláda se chce přiblížit jednorozpočtnímu podílu výdajů státního rozpočtu na oblast kultury jako veřejné služby, zajistit přímou vazbu mezi příjmy z turistiky a výdaji na záchranu

a údržbu památkového fondu a důsledně využít fondů Evropské unie a norského finančního mechanismu na opravy památek.

2) Vláda přijme zákon o kultuře, zákon o veřejnoprávní instituci v kultuře, který odstraní nedostatky dnešních příspěvkových organizací, odpolitizuje je a zajistí jejich stabilní financování, dále nový památkový zákon, novelu zákona autorského a zákonů mediálních.

3) Vláda prosadí nový model prezentace České republiky v zahraničí, založený mj. na vývozu českého umění a české kultury.

4) Vláda usnadní dostupnost veřejných kulturních institucí, např. zavedením jednoho dne s volným vstupem a rodinných slev, a prosadí účinnější model rozvoje kreativity dětí prostřednictvím uměleckých aktivit a kulturních zážitků.

5) Vláda bude podporovat amatérské umělecké aktivity, regionální kulturu a veřejné kulturní služby poskytované neziskovými organizacemi.“

Vláda se dále zavázala:

„Stát pak prioritně zlepší vlastní fungování a spolu s uvedením zákona o státní službě do praxe i služby pro občany.

Efektivní využití informačních a komunikačních technologií (ICT) ve veřejné správě a současně podporu internetové ekonomiky.

Zohledněny budou rovněž nové rostoucí obory z oblasti digitální ekonomiky a kulturních a kreativních průmyslů.

Vláda tak učiní především prostřednictvím posílení kvality řízení VaVal a posílením motivace pro využívání výsledků VaVal ze strany soukromého i veřejného sektoru. Dále vláda zohlední důležitou roli společenskovedních oborů jako zdroje znalostí a reflexe pro společenský a hospodářský rozvoj České republiky.“

Východiskem pro stanovení priorit, záměrů a opatření, které jsou v materiálu uvedeny, je občan a jeho práva, která jsou mu zaručena Ústavou České republiky, Listinou základních práv a svobod a mezinárodními smluvními závazky České republiky, a to občan jako příjemce kulturních hodnot a jako jejich tvůrce, uchovatel a šířitel.

Materiál se opírá o široké pojetí kultury zakotvené v Závěrečné deklaraci, přijaté Světovou konferencí o kulturních politikách¹ a znovu potvrzené v závěrečném dokumentu Mezivládní konference o kulturních politikách pro rozvoj², podle kterého „kultura[...] zahrnuje nejen umění a literaturu, ale i způsoby života, základní práva lidské bytosti, hodnotové systémy, tradice a přesvědčení“. Dále vychází z Úmluvy UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti

¹ Dokumenty jsou stále aktuální: Tzv. Deklarace z Mexiko City, přijatá dne 6. 8. 1982.

² Stockholm, 2. 4. 1998.

kulturních projevů³, jež je rovněž vztažena k Všeobecné deklaraci lidských práv, dokumentů Rady Evropy, zejména SteeringCommittee for Culture, Heritage and Landscape (CDCPP)⁴ a v neposlední řadě z role kultury ve strategii udržitelného rozvoje.

Materiál vychází také z předpokladu, že se ve světovém vývoji obecně prosazuje globalizace a unifikace, které mají jak své pozitivní, tak negativní stránky, a že jedním z nástrojů, které působí jako protíváha k jejich negativním vlivům, především hrozbě uniformity, je kulturní rozmanitost.

Ve shodě s nehodnotícím vymezením kulturní politiky (vzniklém v okruhu UNESCO) jako "cíleného působení na kulturní procesy a jejich podmínky", a vzhledem k mnohočetnosti oborů, které zasahuje, jde o **soubor** koncepčních priorit a záměrů, jež jsou upřesněny navrhovanými opatřeními. Jsou propojeny cílem základním - vytvořit pro občana prostor, aby mohl v kulturní oblasti realizovat svá práva zaručená Listinou základních práv a svobod.

Kultura je významným faktorem života občanské společnosti, který podstatnou měrou napomáhá její integraci jako celku.

Přispívá k rozvoji intelektuální, emocionální i morální úrovně každého občana a plní v tomto smyslu výchovně vzdělávací (osvětovou) funkci.

Propojuje Českou republiku s vnějším světem, zároveň ji však z něj i vyděluje; charakterizuje ji v porovnání s ostatními státy.

Je jedním z předpokladů civilizační konkurenceschopnosti společnosti.

Kultura je i významným hospodářským odvětvím. Kultura je i významným hospodářským odvětvím. Spotřebovává sice prostředky ze státního rozpočtu a z rozpočtů územně samosprávných celků, avšak zejména příklady etablovaných kulturních a kreativních odvětví ze zahraničí dokazují, že napomáhají socio-ekonomickým přínosům přímo prostřednictvím vzniku nových trhů, pracovních míst nebo daňových výnosů

Kultura plní důležitou sociální funkci. Přispívá k sebeidentifikaci občanů jako svobodných individualit i k identifikaci občanů se společenstvím, v němž žijí, s obcí, krajem i státem. Tato role kultury má značný motivační efekt. Participace na kultuře vytváří smysluplnou náplň volného času a je tak mj. důležitým preventivním faktorem před narkomanií, gamblerstvím, kriminalitou a dalšími sociálně patologickými jevy, jimiž je ohrožena zejména mládež.

Obecně přispívá také k rovnosti žen a mužů a k lepšímu vzájemnému pochopení mezi občany různého národnostního původu a je nezanedbatelným prostředkem boje proti xenofobii a rasismu. V mezinárodním kontextu je významným prvkem mezikulturního dialogu.

Účast na kulturním životě pomáhá znevýhodněným občanům začlenit se do společnosti nejen zdravotně, ale i sociálně a překonat tak v jisté míře jejich znevýhodnění, podobně může tato participace pomoci i obětem násilí.

Trvalé principy státní kulturní politiky jsou zejména:

³ Schválila ji Generální konference Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu na svém 33. zasedání, konaném ve dnech 3. až 21. října 2005 v Paříži, v České republice vstoupila v platnost 12. listopadu 2010.

⁴ Dostupné na http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/CDCPP/default_en.asp

- **garantovat ochranu svobody tvorby umělců a tvůrců a vytvářet podmínky pro využívání této svobody,**
- **vytvářet podmínky pro realizaci kulturních aktivit občanů zejména na základě spolčování osob,**
- **zvýrazňovat roli kultury v individuálním profesním a osobnostním růstu občanů, zejména pro rozvoj tvořivosti, kultivaci demokratických hodnot a individuálních postojů a pro posilování odpovědnosti za zděděné i vytvářené hodnoty,**
- **vytvářet podmínky pro decentralizaci rozhodování v celém kulturním systému a pro přenášení rozhodovacích procesů mimo ingerenci orgánů veřejné správy a jejich nezávislost i ekonomickou ("umělci rozhodují sami o sobě"),**
- **garantovat rovnost přístupu občanů ke kulturnímu bohatství a usnadňovat tento přístup znevýhodněným společenským skupinám (menšiny, handicapovaní občané),**
- **garantovat ochranu kulturního dědictví,**
- **poskytovat přímou i nepřímou podporu uchování existujících kulturních hodnot a nakládání s nimi, stejně jako tvorbě hodnot nových,**
- **garantovat svobodný přístup občanů k informacím, podporovat výměnu informací uvnitř systému kultury, mezi systémem kultury a vnějším prostředím bez ohledu na jazykové a administrativní hranice,**
- **podporovat výchovu a osvětu v systému tvorby i užívání kulturních statků, činností a služeb,**
- **brzdit negativní vlivy komercializace kultury,**
- **využívat přínosů umění a kulturního dědictví a s nimi spojené kreativity pro rozvoj kulturních a kreativních průmyslů a pro zvýšení konkurenceschopnosti ostatních oborů a činností,**
- **vytvářet transparentní a nediskriminační prostředí pro kulturní aktivity a jejich podporu z úrovně státu, krajů a obcí.**

Nástroje, jimiž vláda disponuje k prosazení Státní kulturní politiky České republiky na léta 2015-2020 (s výhledem do roku 2025):

a) legislativní

Přestože většina hmotně právních předpisů byla po roce 1993 novelizována, celý úsek státní památkové péče je stále ještě realizován na základě zákona, jenž vychází ze zcela jiné společenské situace. I v jiných oblastech kultury je třeba aktualizovat právní předpisy.

b) ekonomické

Stát podporuje kulturu přímo dotacemi a příspěvky ze státního rozpočtu, popř. strukturálních fondů nebo finančními nástroji státních a strukturálních fondů a nepřímo daňovými motivacemi.

c) metodické

Většinu činností v kultuře, zejména v péči o kulturní dědictví a v knihovnictví, lze pozitivně ovlivňovat metodickými pokyny. Jejich účinnost lze zvýšit podmíněním jejich respektování v dotační politice nebo, jak je tomu na úseku státní památkové péče, zmocněním v zákoně.

d) institucionální

Státní kulturní instituce jsou účinnými nositeli a realizátory úkolů, plynoucích ze zadání ve státní kulturní politice.

e) řídicí

Po zrušení okresních úřadů se řídicí nástroje vlády zúžily na nepřímé řízení státních institucí.

f) společenské

Oceňováním skvělých výkonů lze motivovat jak tvůrce tak např. mecenáše. Udělování cen ministrem kultury se přes počáteční rozpaky v devadesátých letech 20. století ustálilo a je vnímáno jako významný nástroj motivace.

g) technologické

V souladu s vládním prohlášením uplatňujeme v kultuře podporu tvůrčích, správních, evidenčních a dalších procesů pomocí moderní techniky, ICT se stává výrobním nástrojem, spolutvůrcem a nositelem svébytného kulturního výrazu (např. digital born kulturní statky).

Kombinace ekonomických, metodických a technologických nástrojů se jeví jako nejúčinnější cesta rozvoje naší národní kultury.

Analýzy

Koncepční dokumenty krajů

Z rešerše v příloze č. 1 vyplývá, že 6 ze 14 krajů přijalo koncepční dokumenty zaměřené explicitně na podporu kultury. Ostatní kraje řeší kulturní priority v obecných koncepčních dokumentech, kultura je vnímána zpravidla jako obor důležitý pro rozvoj cestovního ruchu. V tomto ohledu se také koncepční dokumenty krajů nejvíce překrývají se záměry navrhované státní kulturní politiky.

Lokální kultura

Výzkum lokální kultury prokázal, že i populace menších měst má zájem o poměrně široké spektrum oblastí kultury, převážně však těch, které nejsou a priori příliš náročné na percepci, ale mají obvykle spíše zábavní či relaxační charakter, případně plní zároveň sociální funkci, tj. jsou spojeny s navazováním a udržováním sociálních kontaktů. Jde zejména o oblasti jako film a video, populární hudba, kulturní dědictví a historie, literatura, výtvarné umění a divadlo. O ně se obvykle zajímá více než polovina obyvatel. Poznatky z tohoto výzkumu jsou obsahem přílohy č. 2.

Ekonomické přínosy kultury

Podle výsledků Účtu kultury za rok 2012 pracovalo v kultuře 90 tis. pracovníků, z toho necelých 80 tis. zaměstnanců (přepočtený stav) a zbytek dobrovolníků bez nároku na odměnu. Nad tento počet lze zřejmě předpokládat dalších několik tisíc osob pracujících v resortu na základě dohod o pracovní činnosti či v postavení osoby samostatně výdělečně činné. Z výsledku různých statistických zjišťování lze odhadovat, že v kultuře dále působí cca 45 tis. osob samostatně výdělečně činných (majitelů). Celkem by tedy bylo možné odhadnout počet osob pracujících v kultuře zhruba na 150 tis. (zaměstnanců, dobrovolníků, pracovníků na dohody a osob samostatně výdělečně činných). V zahraničním obchodu se zbožím a službami kulturního charakteru bylo dosaženo kladného salda (7,6 mld. Kč). Objem produkce v kulturním sektoru dosáhl 210,9 mld. Kč (2,16 % na celostátní produkci) a úroveň hrubé přidané hodnoty 82,2 mld. Kč (tj. 2,38 % z celkové hrubé přidané hodnoty vytvořené v ekonomice). Objem HDP vytvořeného v kultuře lze odhadovat v úrovni 55,1 mld. Kč (1,43 % z celkového HDP).

Výsledky účtu kultury za rok jsou obsahem přílohy č. 3.

Evropské prostředí

Rada Evropy svá opatření a doporučení vydávala dávno před tím, již v 80. letech minulého století.

Evropská unie respektuje svou bohatou kulturní a jazykovou rozmanitost a dbá na zachování a rozvoj evropského kulturního dědictví (čl. 3 odst. 3 SEU). EU má v oblasti kultury pravomoc provádět činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti ČS (čl. 6 SFEU). EU přispívá k rozkvětu kultur ČS a přitom respektuje jejich národní a regionální různorodost a zároveň zdůrazňuje společné kulturní dědictví (čl. 167 SFEU). Strategický rámec evropské spolupráce v oblasti kultury je dán usnesením Rady ze dne 16. listopadu 2007 o evropském programu pro kulturu, na jehož základě jsou přijímány časově omezené pracovní plány

stanovující hlavní priority a pracovní metody, které jsou dále reflektovány v celé řadě nelegislativních aktů (doporučení, usnesení či závěry) Rady. Podpora kulturních projektů s evropskou přidanou hodnotou je zajištěna programem Kreativní Evropa. Byla to Evropská unie, která se stala jednou z prvních stran Úmluvy UNESCO o podpoře a ochraně rozmanitosti kulturních projevů (sjednána dne 20. října 2005 v Paříži, účinná od 18. března 2007, EU přistoupila dne 18. prosince 2006) a její provádění zohlednila v prioritách nově vznikající evropské strategie kultury.

V prioritách a doporučeních obou mezinárodních organizací tak lze jednoznačně nalézt i doporučení a podněty pro státní kulturní politiky. Analýza aktuálních priorit Rady Evropy a Evropské unie je obsahem přílohy č. 4.

Plnění Státní kulturní politiky 2009 –2013, vzato vládou na vědomí dne 9. 4. 2014 (usnesení vlády č. 234/2014)

Dokument, který obsahuje vyhodnocení splněných a nesplněných úkolů, je obsahem přílohy č. 5. Další analýzy a studie jsou dostupné na <http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-politika/studie-a-analzy-ke-kulturni-politice-35917/>.

Aproximační strategie naplnění usnesení vlády č.č. 96 ze dne 12. února 2014

Návrh rozpočtu kapitoly 334 Ministerstvo kultury na léta 2016-2017 je obsahem přílohy č. 6.

Konkrétní část

1. Podpora kulturní identity, kulturní rozmanitosti a mezikulturního dialogu

1.1 Posílit národní a kulturní identitu v globalizovaném světě

1.1.1 Využít významných výročí k posílení národní identity občanů a k budování vědomí odpovědnosti za zděděné i vytvářené hodnoty

V historii prakticky všech našich obcí a regionů existují události a osobnosti či rody, o nichž existuje v místě či v regionu povědomí jako o znacích spoluutvářejících jedinečnost jejich historie. Efektivním opatřením k naplnění cíle je proto podpora využívání výročí těchto událostí či osobností. Jde o důležitý nástroj uchovávání specifik lokálního a regionálního kulturního dědictví a posilování pocitu hrdosti a sounáležitosti obyvatel s obcemi a regiony. Základní formou podpory je podpora metodická (distribuce návodů a vzorových příkladů), případně malá finanční spoluúčast na realizaci vzorových projektů.

Do časového období, jež zahrnuje Státní kulturní politika 2015 – 2020, spadá několik velmi významných historických výročí: v roce 2015 je to 600 let od smrti Mistra Jana Husa, v roce 2016 výročí 700 let od narození Karla IV. a 150 let od Bitvy u Hradce Králové, v roce 2018 výročí 100 let od vzniku samostatného Československa. Tato jubilea jsou mimořádnými příležitostmi k podpoře vhodných kulturních, vzdělávacích a popularizačních projektů a tím k naplnění úkolu 1.1 tohoto dokumentu a příležitostí ke spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem obrany, Hlavním městem Prahou, obcemi, agenturou CzechTourism apod. Dalšími výročími využitelnými pro zvyšování kulturního povědomí mohou být události spjaté s osobami J. A. Komenského nebo W. A. Mozarta, v literární oblasti je třeba zmínit staletá výročí narození významných spisovatelů – Ivan Blatný (2019), Josef Kainar (2017) aj. Paměťové instituce jistě využijí příležitost připomenout veřejnosti výročí 200 let českého muzejnictví. Ve sféře filmu se pak může jednat o padesát let od natočení oscarových Ostře sledovaných vlaků.

Ministerstvo kultury postupně připravuje projekty k připomenutí (600. výročí upálení Mistra Jana Husa – materiál předložen vládě k informaci v roce 2014) nebo oslavám (Oslavy 700. výročí narození císaře Karla IV. v roce 2016 podle usnesení vlády č. 56/2015, 260. výročí narození Wolfganga Amadea Mozarta atp.) konkrétních výročí.

1.1.2 Podporovat výzkum národní a kulturní identity

Ministerstvo kultury úspěšně naplňuje Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI), v rámci nějž jsou podporovány projekty aplikovaného výzkumu a vývoje z oblasti národní a kulturní identity. Doba trvání programu je stanovena od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2017. Program je pravidelně vyhodnocován. S ohledem na jeho úspěšnost se navrhuje pokračovat v něm i po roce 2017. Výsledky programu masívně rozšiřují poznání o kulturním dědictví a rozmanitosti kulturních projevů, metodiky jsou základem usměrňování aktérů v oblasti kultury směrem k žádoucímu chování.

1.1.3 Reidentifikovat poslání národních kulturních institucí v kontextu 100. výročí vyhlášení samostatného státu

Některé národní kulturní instituce (Národní divadlo, Národní divadlo moravskoslezské, Národní muzeum, Moravské zemské muzeum, Slezské zemské muzeum, Česká filharmonie aj.) vznikaly v průběhu národního obrození nebo v návaznosti na ně (Národní galerie v Praze vznikla v důsledku postátnění sbírky Společnosti vlasteneckých přátel umění v Čechách (Private Gesellschaft patriotischer Kunst-Freunde) a sbírky Moderní galerie Království českého). Od doby svého vzniku tyto instituce v podstatě plní zadání stanovené aktéry národního obrození v kontrastu s jinými, které reflektují mezinárodní směry rozvoje ve svých oborech. 100. výročí vyhlášení samostatného československého státu se jeví jako vhodná příležitost zabývat se posláním těchto institucí v současnosti a budoucnosti. Navrhuje se vést strukturovanou diskusi s akademickou komunitou, popřípadě podpořit z výzkumného programu NAKI související projekty, a k roku 2018 seznámit vládu a veřejnost s výsledky této diskuse.

1.2 Rozvíjet kulturní rozmanitost

1.2.1 Implementovat Úmluvu o podpoře a ochraně rozmanitosti kulturních projevů

Úmluva o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů (dále též Úmluva) byla přijata 33. zasedáním Generální konference UNESCO dne 20. října 2005 a v Česku vstoupila v platnost 12. listopadu 2010. Úmluva vznikla s cílem zachovat a podpořit kulturní rozmanitost v éře globalizace, vytvářet podmínky, které kulturním projevům, včetně projevů uměleckých, umožní, aby se svobodně rozvíjely a působily na sebe navzájem a ve prospěch intenzivnější kulturní výměny. Jedná se o vůbec první mezinárodní dokument, který zahrnuje principy a koncepty ohledně kulturní diverzity.

Připojením se k Úmluvě získala Česká republika možnost zasahovat do přípravy mezinárodních prováděcích předpisů v dané oblasti, aniž se vzdala suverénního práva států přijímat své vlastní politiky v oblasti kultury (toto právo garantují smluvním stranám Úmluvy články 1,5 a 6).

Ještě v roce přistoupení k Úmluvě vznikl dokument Záměry a doporučení směřující k plnění Úmluvy o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů, který je výsledkem práce zástupců kulturních institucí, odborné veřejnosti a občanské společnosti. Tato doporučení samozřejmě nejsou neměnnou směrnicí, jak by měla být Úmluva naplňována, neboť na změny ve světě i u nás, které se budou týkat kulturní rozmanitosti, bude třeba i v budoucnu pružně reagovat, jsou spíše průběžnou zprávou, jak Česká republika pečuje o rozmanitost kulturních projevů v současnosti a vodítkem naznačujícím možnosti péče o kulturní rozmanitost v budoucnosti.

Podpora kulturní rozmanitosti se každopádně jeví nutnou pro posílení demokratických hodnot a pro přispění k sociální a hospodářské soudržnosti. Proto je třeba Úmluvu v následujících letech kontinuálně implementovat.

1.2.2 Implementovat Úmluvu o zachování nemateriálního kulturního dědictví

Důležitým mezinárodním právním dokumentem, který doplňuje a posiluje záměry a úkoly Úmluvy o podpoře a ochraně rozmanitosti kulturních projevů, je další z dokumentů UNESCO – Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví. Česká republika se stala signatářem této Úmluvy v r. 2009, aktem jejího přijetí byl nastaven legislativní rámec novodobé péče o nemateriální kulturní dědictví v ČR. Implementačním nástrojem pro plnění úkolů této úmluvy je vládní Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v České republice, která byla poprvé přijata již v r. 2003 a od té doby je trvale aktualizována.

1.3 Zefektivnit mezikulturní dialog

1.3.1 Vytvořit a realizovat jednotnou koncepci působení ČR v zahraničí

1.3.2 Implementovat a aktualizovat Koncepci účinnějšího působení Ministerstva kultury České republiky ve vztahu k zahraničí na léta 2013 – 2018

Koncepce účinnějšího působení Ministerstva kultury České republiky ve vztahu k zahraničí na léta 2013 – 2018 reflektuje zásady Státní kulturní politiky na období 2009 – 2014, jakož i aktualizaci Státní kulturní politiky na léta 2013 a 2014 s výhledem na léta 2015 až 2020 a specifické oborové koncepce schválené vládou, a respektuje i východiska zahraniční politiky České republiky na uvedené období. Jejím cílem je poskytnout základní orientaci zahraničnímu kulturnímu působení Ministerstva kultury, která by se také stala vodítkem pro koncepcí dalších subjektů činných v oblasti kultury.

2. Rozvoj kreativity, podpora kulturních činností a vzniku kulturních statků, poskytování veřejných kulturních služeb, práce s publikem, podpora přístupu ke kultuře a rozvoj participativní kultury usnadňující sociální začlenění

2.1 Podporovat rozvoj kulturních dovedností a znalostí celé populace

2.1.1 Zmapovat kulturní kompetence obyvatel významné pro jejich participaci na kulturních aktivitách a navrhnout programy na rozvoj těchto kompetencí pro různé segmenty populace

Úroveň kulturních kompetencí obyvatel konkrétního území sehrává podstatnou roli při využívání nabídky kulturních aktivit a ovlivňuje její případné rozšiřování. Lidé u nás mají sice více méně dostatečné kompetence (znalosti a dovednosti), které jim umožňují participovat na většině kulturních aktivit, přesto ale sami pociťují v tomto směru určitý deficit. Nedostatečné kulturní kompetence jsou významnou překážkou intenzivnějšího využívání stávající nabídky kulturních aktivit a jejího potenciálního rozšiřování. Zejména aktivit náročnějších na participaci (typicky koncerty vážné hudby) či na specifické znalosti (např. uměleckých slohů nebo architektury). Tento deficit velká část populace pociťuje jako osobní nedostatek.

V Česku se mu věnovala šetření prováděná ve vybraných lokalitách Ústavem etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v letech 2012 až 2014 (projekt Vytvoření a ověření systému evaluace veřejných kulturních služeb) v rámci Programu NAKI i obdobné výzkumy,

jež byly prováděny bývalou katedrou kulturologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy již od roku 1992 jako součást jejich dlouhodobých výzkumných aktivit. V mapování kulturních kompetencí je třeba pokračovat a aktualizovat je.

Závěry dosavadních výzkumů se shodují v konstatování, že obyvatelé, napříč vzdělanostními i věkovými kategoriemi, disponují dostatečnými kulturními kompetencemi, avšak uvědomují si, a negativně pociťují, vlastní nedostatky v oblastech náročnějších na znalosti a dovednosti. Základní kulturní kompetencí, která umožňuje participovat na kulturním životě, je čtení. Jednou z priorit státní kulturní politiky je systematická podpora čtenářství jako kulturní praxe, jejíž rozšíření a strukturace prokazatelně koreluje se vzdělanostní úrovní a kohezí společnosti. Dále bude podporován výzkum stavu čtenářství a cest jeho rozvoje.

S tím úzce souvisí posílení podpory literárních aktivit, vydávání umělecké literatury a literárních periodik. Literární sektor je třeba stabilizovat zejména zavedením víceletého financování literárních institucí ze sféry distribuce literárních hodnot (časopisy, ediční činnost).

Vzhledem k tomu, že stále větší část informací bude zpřístupňována v digitálním prostoru prostřednictvím informačních a komunikačních technologií, je nezbytné také věnovat pozornost informační a digitální gramotnosti obyvatel s vazbou na zpřístupňování kulturního dědictví. Lze tudíž předpokládat určitý zájem o vzdělávací akce přibližující zmíněné oblasti. Je proto třeba navrhnout programy, které by tomuto zájmu vyšly vstříc, byly vypracovány cíleně pro různé segmenty populace a vedly k žádoucímu rozvoji kulturních kompetencí.

V první fázi realizace opatření je proto nezbytné provést další zmapování a analýzu reálného i subjektivně pociťovaného deficitu kulturních kompetencí v populaci. Druhou fází je zpracování návrhů konkrétních programů na podporu zvyšování kulturních kompetencí různých segmentů populace prostřednictvím vzdělávacího systému (včetně celoživotního vzdělávání), státních, regionálních a místních kulturních zařízení a dalších v kultuře působících subjektů. Zpracované návrhy programů budou tvořit východiska pro navazující opatření.

2.1.2 Posílit výuku kulturních dovedností a znalostí o kultuře a kulturním dědictví ve školách a zařízeních mimoškolního vzdělávání

Naplňování cílů státní kulturní politiky se může v konkurenceschopnosti a prosperitě společnosti projevit pouze v omezeném rozsahu, pokud nebude zajištěno předávání kulturních hodnot také prostřednictvím vzdělávacího a výchovného systému. Je třeba opustit nesprávně zúžené chápání vzdělávání ve smyslu učení a vycházet z toho, že jeho smyslem je právě a především předávání obecně kulturních hodnot z generace na generaci, což pouhé učení nemůže zajistit. Neméně důležitá je přirozeně vnímaná vazba mezi kulturními dovednostmi a podnikáním s kreativním obsahem. Vzdělávací systém musí překonat resortismus a otevřít se dalším formám, jakými jsou např. zážitkové vzdělávání v muzeích, galeriích, památkových objektech, archivech a knihovnách, přímý kontakt s pamětníky a významnými osobnostmi v různých oborech lidské činnosti, výtvarné dílny, environmentální výchova atp. Vzhledem k rozvoji znalostní společnosti je třeba zahrnout do výuky pedagogů a do výukových programů škol informační gramotnost včetně schopnosti využívat informační zdroje nabízené knihovnami, archivy, muzei a dalšími paměťovými institucemi.

Od roku 2010 je nepovinným předmětem pro základní školy a gymnázia také Filmová výchova. V tuto chvíli však tomuto předmětu chybí metodika, výukové materiály i vyškolení učitelé. Proto se filmová výchova na školách prosazuje jen velmi složitě. Na rozdíl od jiných oblastí umění, které si v základním a středním školství našly své místo ať už v samostatných předmětech (český jazyk a literatura, hudební výchova apod.), o filmu jako součásti české kultury se neučí. Proto bychom rádi podporou metodické přípravy a výukových materiálů a přístupem k českým filmům, které jsou ve správě státu, filmovou výchovu podpořili. Tvoříme tím také budoucí generaci vzdělaných diváků.

2.1.3 Účinněji zapojovat kulturní instituce do systémů vzdělávání zejména dětí, mládeže a příslušníků sociálně ohrožených skupin, implementovat a rozšiřovat takto zaměřené domácí i zahraniční projekty

Výše uvedené posílení výuky kulturních znalostí a dovedností lze výrazně zefektivnit podstatnějším zapojením kulturních institucí do vzdělávání, a to jak dětí a mládeže, kde je výchovné působení v oblasti předávání kulturních hodnot nezbytnou investicí do budoucnosti, tak také dalších segmentů obyvatelstva, včetně příslušníků sociálně ohrožených skupin, u nichž může pozitivně působit při jejich společenském začleňování. Žádoucí rozvoj estetického vzdělávání dětí a mládeže i výrazné usnadnění přístupu ke kulturnímu dědictví (umění) a významným kulturním osobnostem formou širší, systematické a efektivní spolupráce kulturních institucí a aktivit celostátního i regionálního významu lze ideálně naplnit implementací a rozšířením existujících domácích (ARTEDIEM, MAK Karlovy Vary aj.) a zahraničních projektů (The Cultural Rucksack, Creative Partnership apod.). Vzdělávací soustava by měla podstatně aktivněji využívat potenciálu knihoven k podpoře čtenářské a informační gramotnosti, galerií, muzeí, divadel, orchestrů a souborů k podpoře rozvoje dalších kulturních kompetencí. Za tímto cílem bude zajištěna součinnost Ministerstva kultury, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva obrany (projekt operace Historikon) a samosprávných celků.

2.1.4 Podporovat rozvoj osobnosti prostřednictvím neprofesionálního umění

Účast dětí, mládeže, dospělých i seniorů na neprofesionálních uměleckých aktivitách zajišťuje nejen osvojení uměleckých a kulturních dovedností, ale současně rozvíjí sociální stránky osobnosti, posiluje sebedůvěru, soutěživost a komunikační schopnosti. Aktivně prožívané neprofesionální umění tak přispívá k rozvoji osobnosti i komunity. Ministerstvo kultury bude proto nadále podporovat neprofesionální umění prostřednictvím specializovaných programů.

2.1.5 Zavést akreditovaný systém celoživotního vzdělávání pracovníků v oblasti kultury

Velký potenciál pro organizaci kulturních aktivit, zejména v menších městech, tvoří lidé působící v oblasti kultury. Ať již profesionálně nebo jako dobrovolníci (jednotlivci i spolky). Jejich počet, hlavně v menších městech, je však omezený. Proto je důležité efektivní využívání potenciálu, který představují. Tomu zatím brání, kromě jiného, absence uceleného systému odborného vzdělávání jak pro profesionální pracovníky v kultuře na úrovni měst (v oborech kulturního managementu, ekonomiky kultury, legislativy v oblasti kultury,

komunikace, PR a propagace v kultuře apod.), tak pro dobrovolníky (podle oblastí, v nichž působí). Ministerstvo kultury proto takový ucelený systém navrhne. Ve spolupráci s Ministerstvem školství, tělovýchovy a mládeže bude v oblasti kultury podporovat implementaci systému dalšího vzdělávání, který je založen na Národní soustavě kvalifikací podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), v platném znění.“

2.1.6 Podporovat zlepšení přístupu ke kulturnímu dědictví. Zavést bezplatný vstup do vybraných stálých expozic státních muzeí a galerií

Záměr podporovat rozvoj kulturních dovedností a znalostí celé populace nachází jeden z vhodných nástrojů v zavedení bezplatného vstupu do stálých expozic státních muzeí a galerií v řídicí působnosti Ministerstva kultury. Pozitivní zkušenosti s takovým opatřením je možno převzít z Velké Británie, kde je volný vstup do předních muzeí a galerií dlouholetou skutečností již od šedesátých let a počet institucí zpřístupněných zdarma se tam od roku 2001 dále rozšiřuje. V České republice tento přístup od roku 2002 úspěšně aplikuje Ministerstvo obrany ve všech muzejních expozicích Vojenského historického ústavu Praha. V rámci opatření je nutné také vytvořit nástroj pro kompenzaci ušlého zisku a zvýšených nákladů s tím spojených (úklid, ostraha, kustodní služba atd.). Možné je také stanovit (případně rozšířit již fungující) volný vstup v určitém období během roku, např. ve významné dny. Opatření je zapotřebí koordinovat rovněž s dalšími resorty a možnostmi v oblasti přístupnosti a cenotvorby, jako jsou rodinné slevy, cílování na mládež apod. Pozitivní dopad opatření lze očekávat u zlepšení dostupnosti ke kulturnímu vzdělání například prostřednictvím snadno finančně dostupných školních a dalších kolektivních exkurzí.

Významnou cestou ke zlepšení dostupnosti kulturního dědictví veřejnosti bude podpora nákupu licencí a vypořádání autorských práv u kulturních objektů v digitální podobě, například pro zpřístupnění fondů knihoven v digitální podobě.

Ministerstvo kultury bude tato opatření koordinovat.

2.1.7 Podporovat projekty usnadňující přístup seniorů, znevýhodněných občanů a minorit ke kulturním službám, včetně seberealizačních aktivit znevýhodněných osob

Ve vztahu znevýhodněných skupin obyvatel k sektoru kultury lze rozpoznat dvě problémové oblasti, a to oblast dostupnosti kulturních objektů a aktivit pro tyto skupiny a oblast možnost jejich seberealizačních aktivit popř. i pracovního zapojení v kulturním sektoru.

Prvá oblast se týká zdravotně znevýhodněných občanů, kteří mají ztížený přístup do řady kulturních památek a institucí. Je třeba odstraňovat fyzické i administrativní bariéry a zpřístupnit kulturní hodnoty v co nejširší míře i těmto občanům. Bude proto podpořeno zpracování standardů pro dostupnost kulturních objektů pro jednotlivé typy znevýhodnění a podpora bezbariérovosti bude zahrnuta do relevantních dotačních programů MK.

Druhá oblast se vztahuje také k osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo již sociálně vyloučeným (včetně příslušníků romské minority), a to prostřednictvím realizace specifických projektů podporujících inkluzi, kde se propojují seberealizační potřeby těchto občanů, potřeby kulturního sektoru a volné kapacity registrovaných klientů na pobočkách Úřadu práce, popř. rovněž zdravotně postižených spoluobčanů.

V první řadě by mělo jít o specifické projekty na podporu mezikulturního dialogu, jako jsou kulturní aktivity zdravotně znevýhodněných, romské festivaly apod. Na tuto oblast pamatovala již Státní kulturní politika na léta 2009-2013 v Opatřeních záměru 2.5 jako byla Vyhlášení výběrových dotačních řízení v programech na podporu kulturních aktivit zdravotně postižených občanů a seniorů, na podporu integrace příslušníků romské menšiny, zájmových kulturních aktivit, realizace dotačního řízení Knihovna 21. století, realizace programu VISK, národního rozvojového programu Mobilita pro všechny a opatření pro odstraňování bariér. V těchto opatřeních bude Ministerstvo kultury pokračovat.

Zároveň je vhodné podpořit vytváření nabídky rekvalifikací v oborech souvisejících s kulturou pro uvedené skupiny občanů a projekty jejich uplatnění. Klíčový význam má vytvoření nástrojů spolupráce všech relevantních partnerů, zejména poskytovatelů veřejných kulturních služeb s veřejnými službami zaměstnanosti, kvalitní proškolení cílových skupin a stálá odborná supervize během realizace projektů.

2.1.8 Navrhnout systém celoživotního vzdělávání pro různé skupiny občanů

Významnou součástí činnosti kulturních, zejména paměťových institucí je jejich edukativní působení v oblasti celoživotního vzdělávání. Na základě Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 – 2015, schválené usnesením vlády ze dne 11. ledna 2012 č. 28, se rozvíjí především vzdělávací působení knihoven, které se již staly přirozenou součástí infrastruktury celoživotního učení a neformálního vzdělávání. Tento rozvoj je třeba podpořit vypracováním odborného systému celoživotního učení pro různé skupiny občanů a zakotvením schopnosti efektivního užívání knihoven v tomto systému. Systém navrhne Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy za spolupráce Ministerstva kultury.

2.1.9 Zefektivnit podporu hudebních aktivit souborů charakteristických pro menší města

Charakteristickou součástí kulturního života malých, ale i větších a velkých měst byly komorní hudební soubory. Nyní jejich činnost částečně supluje Kruhy přátel hudby, jež organizují hudební vystoupení zaměřená převážně na klasickou hudbu. Jsou podporovány Nadací Český hudební fond. Příspěvky jsou relativně nízké a jejich malé navýšení by zajistilo mnohem pestřejší hudební život i mimo velká centra kultury.

Obdobně téměř při každé základní škole existoval ještě na konci 20. století školní sbor. Díky tomuto zázemí mohl vzniknout světově proslulá tělesa, jako Kühnův dětský sbor, Bambini di Praga, Kantiléna, Rolnička Praha, Permoník a Boni Pueri. I tuto oblast je nutné podporovat. Spoluprací s Českým hudebním fondem zajistí Ministerstvo kultury dosažení synergického efektu mezi aktivitami obou subjektů.

2.1.10 Obnovit veřejnou podporu vzniku děl výtvarného umění

Jako další forma podpory kultury zaměřená na současnou uměleckou tvorbu se navrhuje povinnost vymezeným zadavatelům určitých typů veřejných zakázek zadat i zhotovení díla současného umění, jmenovitě výtvarného nebo užitého umění. Určení těchto typů děl bude vycházet z praktických zkušeností a možnosti jejich zpřístupnění veřejnosti. Výzdoba veřejných staveb nebo staveb financovaných z veřejných rozpočtů uměleckými díly vykazuje dlouhou tradici ve středoevropském kulturním prostoru a je osvědčenou podporou umění v

zemích Evropské unie. Současná výstavba trpí především důrazem na pouhou užiteklost a často jí chybí estetický rozměr. Cílem tohoto návrhu je zmocnit určité zadavatele vymezených veřejných zakázek, aby se opět vrátili k osvědčeným postupům, které přispívaly a měly by znovu přispívat ke kultivaci prostředí. Vláda považuje vytváření kulturního prostředí za rovnocenné jiným, státem vyžadovaným pravidlům, např. v oblasti životního prostředí, šetření energií nebo úprav staveb a veřejných prostranství pro handicapované občany. Zatímco tato pravidla jsou právním řádem stanovena, zmocnění zadat dílo současného umění veřejná správa postrádá a jak ukazuje aktuální zkušenost, činí absence tohoto zmocnění problém.

Povinnost by se vztahovala pouze na případy, kdy je zadavatelem stavby, její změny nebo terénní úpravy Česká republika nebo územní samosprávný celek, popřípadě příspěvkové organizace v jejich působnosti, nebo osoba, která zadává zakázku financovanou alespoň z poloviny z veřejných rozpočtů. Dalším omezujícím faktorem je skutečnost, že se zhotovení díla musí vztahovat ke stavbám veřejné infrastruktury, a to v částech určených pro veřejnost tak, aby jí bylo dílo přístupné. Vzhledem k tomu, že tento typ podpory by byl novou povinností vůči zadavatelům, navrhuje se rovněž poměrně vysoká hranice předpokládané ceny předmětu veřejné zakázky, k níž se tato povinnost bude vázat, aby nebyly neúměrně zatěžovány např. malé obce při svých nezbytných investicích. Povinnost by měla vzniknout, dosáhla-li by nebo přesáhla-li by předpokládaná cena předmětu veřejné zakázky částku 150 000 000 Kč. Náklady na zhotovení díla by činily nejméně 500 000 Kč. Tuto částku by bylo lze rozdělit i na zhotovení více děl. Spodní hranice ceny díla se navrhuje v takové výši proto, že by měla umožnit, popřípadě zaručit, že budou realizována také díla sochařská, která vlastně jako jediná připadají v úvahu pro terén i pro stavby veřejné dopravy, a navíc ve vztahu k veřejné zakázce ve výši 150 mil. Kč by se jednalo při využití minimální zákonem stanovené výše nákladů na zhotovení díla o cca 0,33 %, což lze považovat za přiměřené. Zakotvená povinnost se nevztahuje na případy, kdy je samotný předmět veřejné zakázky chráněn podle zvláštních předpisů a nelze z těchto důvodů dílo vhodně umístit (kulturní památka).

Ministerstvo kultury navrhne novelu zákona 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury, tak, aby, pokud bude schválena, mohla být využita k podpoře výtvarného umění v rámci oslav 100. výročí vyhlášení samostatného státu.

Realizace opatření naváže na staletou tradici úprav veřejných prostranství a z kvalitní životní prostředí občanů České republiky.

2.1.11 Podporovat akviziční činnost knihoven, muzeí a galerií

Vzhledem k ekonomické krizi, k jejímž důsledkům mj. patřilo zpomalení či velké omezení akvizic současné české i zahraniční literatury do fondů knihoven, je pocítována potřeba tento důsledek s negativním dopadem na vzdělanostní úroveň obyvatel napravit.

MK bude kontinuálně podporovat akvizice literatury do fondů knihoven v rámci programu Česká knihovna, realizovaného Moravskou zemskou knihovnou v Brně - projekt zajišťuje kulturní přehled širokým vrstvám občanů České republiky a spolupodílí se na vytváření podmínek pro jejich schopnost orientovat se v aktuální podobě českého kulturního obrazu, který je bezpodmínečnou součástí národní identity. Součástí podpory by mělo být i

doplňování knihovních fondů vědeckou zahraniční literaturou a cizojazyčnou literaturou na podporu jazykového vzdělávání obyvatel, včetně podpory doplňování literatury v jazycích menšin žijících na území České republiky a aktivní práce s migranty při jejich začleňování.

2.2 Modernizovat infrastrukturu pro poskytování veřejných kulturních služeb

2.2.1 Předložit vládě nový program, který plynule naváže na program Péče o národní kulturní poklad a jehož cílem bude podpora vybraných národních institucí.

Program Péče o národní kulturní poklad schválila vláda v roce 2005 s původním záměrem vytvořit odpovídající prostředí pro uchování movitého kulturního dědictví. Částečně z neznalosti, částečně z nezbytnosti upravily následující vlády původní záměr tak, že do programu vložily i péči o infrastrukturu umění. Navrhuje se rovněž program rekonstruovat a aktualizovat tak, aby zahrnoval i potřeby Národního filmového archivu, Národního zemědělského muzea a dalších institucí. Cílem programu je rekonstrukce, dostavba a modernizace objektů, zvýšení technické úrovně prezentace sbírek muzeí, výstavba technicky dokonalejších depozitářů, opravy a údržba budov a zařízení, péče o nemovitý i movitý státní majetek mimořádné kulturní a historické hodnoty. Dále budování nových, respektive chybějících provozních kapacit knihoven, depozitářů a archivů, zvýšení kulturně informačního rozvoje a informačních technologií. Je nezbytné znovu otevřít otázku výstavby účelové budovy pro Národní knihovnu ČR, protože Klementinum ani po revitalizaci neodpovídá parametrům moderní národní knihovny.

V rámci tohoto programu jsou realizovány projekty velkého rozsahu, a to:

- Rekonstrukce hlavní budovy Národního muzea
- Rekonstrukce bývalé budovy Federálního shromáždění
- Nové expozice v historické budově a nové budově Národního muzea
- Rekonstrukce historické budovy Uměleckoprůmyslového muzea v Praze
- Vybudování centrálního depozitáře Uměleckoprůmyslového muzea v Praze
- Adaptace hlavní budovy Památníku národního písemnictví v Praze

Navrhuje se předložit vládě nový investiční program, který by umožnil vybudovat např.:

- Koncertní sál pro Českou filharmonii s kapacitou 1800 posluchačů
- Centrum pro soudobé umění, vybavené progresivními technologiemi variabilního ozvučení (akusmatika) a osvětlení (light design)
- Novou budovu pro Národní galerii v Praze
- Výstavbu Železničního muzea na Masarykově nádraží v Praze
- Výstavbu nové výstavní budovy pro Národní technické muzeum v areálu v Praze na Letné
- Rekonstrukci Náprstkova muzea asijských, afrických a amerických kultur
- vybudování Středoevropského fóra „SEFO“ Muzea umění Olomouc
- výstavba centrálního depozitáře Moravského zemského muzea
- vybudování centrálního depozitáře Slezského zemského muzea
- Rekonstrukci objektu (Pelléovy vily) pro Památník národního písemnictví

- Rekonstrukci Místodržitelského paláce pro účely Moravské galerie v Brně a jejího metodického centra a transformace Pražákova paláce
- Rozvoj materiálně technické základny Národního zemědělského muzea
- Rozvoj materiálně technické základny Poštovního muzea
- Rekonstrukci Armádního muzea Žižkov Vojenského historického ústavu Praha

Realizace výše uvedeného programu je v souladu s usnesením vlády ze dne 19. července 2012 č. 549 prodloužena do 31. prosince 2018.

2.2.2 Aktualizovat program Rozvoj materiálně technické základny regionálních kulturních zařízení a vytvořit tak příznivé podmínky pro modernizaci regionální a městské infrastruktury pro kulturní služby

Zajistit finanční prostředky a následně aktualizovat program Rozvoj materiálně technické základny regionálních kulturních zařízení. Obdobná jako v Praze je situace i v dalších městech (Brno, České Budějovice, Ostrava) a na venkově. Stávající infrastruktura je z nemalé části zastaralá a svými technickými parametry mnohdy nedovoluje dodržení základních standardů péče o movité kulturní dědictví nebo omezuje možnosti zvyšování rozmanitosti a kvality nabízených kulturních služeb. Často přitom nejde o finančně náročné budování nových nebo rekonstrukci stávajících objektů, ale jen o finančně méně náročné doplnění nebo pořízení nového technického vybavení objektů (např. jevištní technika, ozvučení, osvětlení, vybavení učeben, depozitářů) či drobné stavební úpravy. Podpora v tomto opatření by mohla spočívat mimo jiné i ve vytvoření příznivých podmínek pro využití mechanismů kofinancování projektů z různých úrovní veřejné správy a s využitím operačních programů. Dlouhodobě neřešenou zůstává oblast podpory rekonstrukce a výstavby veřejných knihoven jako informačních, vzdělávacích, kulturních a komunitních center obcí.

2.2.3 Pokračovat ve vybavování knihoven a dalších paměťových institucí potřebnými technologiemi a informačními zdroji, zajistit dlouhodobou udržitelnost jejich provozuschopnosti, optimalizovat systém, vytvořit kompetenční centrum na MK, vybudovat robustní ICT infrastrukturu v gesci MK včetně LTP archivu

Význam paměťových institucí pro naplňování záměrů moderní kulturní politiky 21. století je zásadní. Vyjadřuje jej i Listina základních práv a svobod, když zakládá právo občanů na informace, právo na vzdělání, práva národnostních a etnických menšin a právo na přístup ke kulturnímu bohatství. Paměťové instituce předávají kulturní hodnoty z generace na generaci a vytvářejí nediskriminační prostředí pro kulturní aktivity a jejich podporu z úrovně státu. Nejrozšířenější typ paměťových institucí v České republice představuje síť veřejných knihoven. Významnou příležitostí pro ještě širší působení knihoven a dalších paměťových institucí v současnosti představuje jejich vnímání jako kulturních, vzdělávacích, informačních a komunitních center a středisek kreativity (viz Koncepce rozvoje knihoven České republiky na léta 2011-2015). K naplňování těchto funkcí je ovšem nezbytné pokračovat ve vybavování paměťových institucí potřebnými technologiemi a informačními zdroji a navázat tak na dosavadní plnění uvedeného záměru pomocí investičního programu Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení a zejména programu Veřejné informační služby knihoven. Dále je třeba zajistit dlouhodobou udržitelnost a další rozvoj centrálních nástrojů pro přístup ke kulturnímu obsahu, tedy nástrojům agregujícím v

knihovnické oblasti informační zdroje a poskytující uživatelům i knihovnám komplexnější služby. Nelze rovněž opomíjet rozvoj ICT v přímé gesci MK, kde plánujeme vybudovat robustní ICT infrastrukturu včetně LTP archivu (dlouhodobého archivu) pro podporu nejrozličnějších projektů včetně digitalizace (podpora procesů přípravy, pořízení, evidence a zejména prezentace digitalizovaných kulturních statků široké veřejnosti ať již odborné, tak zejména laické se specifickým zaměřením na mládež). Tato infrastruktura bude sloužit a poskytovat služby „napříč rezortem“ i mimo něj (např. pro města a kraje) jako systémový integrátor a agregátor dat umožňující pokročilé formy zpracování, prezentace a analýzy dat („big data“). Dále je třeba zajistit dlouhodobou udržitelnost a další rozvoj centrálních nástrojů pro přístup ke kulturnímu obsahu, tedy nástrojům agregujícím v knihovnické oblasti informační zdroje a poskytující uživatelům i knihovnám komplexnější služby.

Zvláštní paměťovou instituci v podobě filmového centra si zaslouží také oblast české kinematografie. Vybudování filmového centra spočívá ve vybudování prostoru určeného jako sídlo pro Národní filmový archiv (NFA), který nyní působí v několika budovách, Státní fond kinematografie (SFK), který sídlí v pronájmu, případně pro další filmové instituce. Dosavadní lokální roztříštěnost NFA je významně limitujícím faktorem pro jeho další odborný i technologický rozvoj. Národní filmový poklad počítá s vyřešením problému sídla NFA a jako dobré řešení se jeví bývalá administrativní budova Nákladového nádraží Žižkov. Ministr kultury stvrdil na jaře 2014 podpisem memoranda záměr vybudovat sídlo NFA (a SFK) právě tam. Tento projekt je třeba urychleně řešit a vytvořit tak na desítky let kvalitní zázemí pro institucionální infrastrukturu české kinematografie. Budova kapacitně umožňuje vybudování filmové knihovny, projekčních sálů, odborných pracovišť, výstavních kapacit i společenského centra, které v Praze chybí stále, ačkoli většina hlavních měst své filmotéky či filmová centra má.

2.2.4 Zajistit trvalé sídlo Pražskému filharmonickému sboru

Státní příspěvková organizace Pražský filharmonický sbor nemá po 80 letech své existence dosud vlastní trvalé sídlo. Chronickým problémem se jeví zejména absence adekvátní zkušebny sboru, chybí též vhodné archivní prostory. Organizace je nucena pronajímat si prostory za tržní nájemné, což v minulosti vedlo k časté změně sídla. Zajištěním stálých, vyhovujících prostor by Pražský filharmonický sbor získal stabilní podmínky pro svůj další umělecký rozvoj.

2.3 Programově financovat činnost státních kulturních zařízení

2.3.1 Vytvořit nástroj pro programové financování činnosti státních kulturních zařízení a vytvořit systém pro kontrolu použití finančních prostředků ze státního rozpočtu

Při přípravě významných kulturních akcí (Praha 2000, Česká hudba 2004 a 2014 apod.) se osvědčily zvláštní nástroje řízení, které jednak koordinovaly postup státních kulturních zařízení (příspěvkových organizací Ministerstva kultury), jednak zefektivnily příspěvky a dotace vkládané do podpory těchto akcí. Finanční prostředky poskytnuté na projekty formou dotace by měly podléhat evaluačnímu řízení, které by zajistilo vyhodnocování hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti použití finančních prostředků ze státního rozpočtu a dále by ověřilo kvalitu podporovaného projektu. Důvodem by měla být potřeba měřitelnosti

výkonu v kulturní oblasti. Financování v oblasti kultury musí být transparentní tak, aby mohlo být veřejně kontrolovatelné. S ohledem na blížící se významná kulturní výročí je žádoucí tyto zkušenosti využít pro návrh programového financování činností státních kulturních zařízení, který by umožnil plánování jejich aktivit v dlouhodobějším časovém horizontu. Program navrhne Ministerstvo kultury.

3. Uchování kulturního dědictví

3.1 Identifikovat, vymezit, zachovat a rozvíjet typické kulturní charakteristiky krajiny České republiky

3.1.1 Pokračovat v programu krajinných památkových zón a zaměřit je na typické (dosud uchované) části kulturní krajiny včetně podpory GIS – účast rezortu kultury na programech MV (geoinfostrategie) a harmonizace s EU (INSPIRE)

Rozvoj dopravy, neefektivně řízená urbanizace a plíživé rozrůstání obchodní infrastruktury poškozují stále více ještě nedávno malebnou kulturní krajinu. 22 prohlášených krajinných památkových zón je příliš malým vzorkem, který nestačí uchovat typické rysy české, moravské a slezské kulturní krajiny. V Čechách chybí ochrana rybníkářské a chmelařské kulturní krajiny, na Moravě se dochovaly doklady habánského hospodaření nebo počátků procesu scelování půdy, které pod tlakem soudobých požadavků stále mizí. Ministerstvo kultury navrhne koncepci účinnější péče o kulturní krajinu. Tato koncepce je nemyslitelná bez implementace moderního, otevřeného a robustního geografického informačního systému sjednocujícího přehledně a aktuálně veškeré ochrany území a to ať již mezirezortně na úrovni ČR (projekt geoinfostrategie MV ČR) nebo harmonizace s EU (projekt INSPIRE) včetně sofistikovaného a moderními prostředky podpořeného procesu aktualizace údajů v takovém systému. Přidanou hodnotou takto vybudovaného systému kromě zefektivnění správních a evidenčních činností je jeho využití daleko za hranicí státní (veřejné) správy (např. prodej bezpečně vyčištěných vrstev komerčním subjektům a jejich využití pro budování dalších nadstavbových aplikací a agend – chytré mapové aplikace do PC, chytrých telefonů a tabletů)

3.1.2 Legislativně zajistit odpovídající správu vybraných území se soustředěnými kulturními hodnotami

Krajinné památkové zóny nemají ve stávajícím modelu veřejné správy zajištěnou efektivní správu. Přestože u Lednicko-valtického areálu, kulturní krajiny zapsané na Seznam světového dědictví pracuje na základě usnesení vlády č. 769/2004 k návrhu na vytvoření mezioborové pracovní skupiny ke koordinaci budoucího rozvoje území Lednicko-valtického areálu a zajištění péče o jeho přírodní a kulturní hodnoty a k návrhu pravidel jejího působení, zvláštní koordinační skupina, dodnes se nepodařilo nastavit efektivní systém správy tohoto cenného území. Zkušenost ukazuje, že bez vytvoření zvláštní územní správy srovnatelné se systémem správy velkoplošných území, chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, hrozí částem kulturní krajiny, chráněným podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ztráta hodnot, pro něž byly prohlášeny za památkové zóny, popř., jako v případě Lednicko-valtického areálu zapsány na Seznam světového dědictví UNESCO. Podobně je nutno vyřešit správu národní kulturní památky Hřebčín v Kladrubech nad Labem

a na ni navazující kulturní krajiny. Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí navrhne řešení formou úpravy platných předpisů.

3.2 Zvýšit podíl samosprávy na uchování kulturního dědictví

3.2.1 Podporovat identifikaci obyvatel s jedinečnými hodnotami kulturního prostředí regionů

Na základě uskutečněných výzkumů lze konstatovat, že regionální kulturní specifika mají nezastupitelný význam ve vztahu obyvatel k oblasti, kde žijí a vedou k zájmu o její historii a kulturu. Více než tři čtvrtiny lidí dokáží vyjmenovat památky, pamětihodnosti či významné rodáky svého regionu. Na druhé straně se v běžném chování obyvatel, majitelů či soukromých provozovatelů památkových objektů projevuje často necitlivý přístup k hodnotám lokálního kulturního dědictví. Nedaří se totiž propojit výše zmíněný pozitivní vztah většiny obyvatel k regionálnímu či místnímu kulturnímu dědictví s efektivním využíváním a prezentací tohoto dědictví. Ministerstvo kultury již řadu let podporuje projekty směřující k širšímu poznání regionálních kulturních hodnot, a to zejména Dny evropského kulturního dědictví a udělování titulu Nositel tradic lidových řemesel. Ve spolupráci se samosprávnými celky ověří na pilotním projektu účinné způsoby podpory identifikaci obyvatel s kulturním prostředím regionů.

3.2.2 Využívat otevřené metody koordinace pro účinnější prosazení ochrany kulturních hodnot a rozvoje kulturní rozmanitosti v koncepčních materiálech krajů a obcí

Tento úkol byl již součástí Státní kulturní politiky na léta 2009-2014, v níž kladl důraz na potřebnost stálé elektronické platformy pro identifikaci, sdílení a propagaci „příkladů nejlepší praxe“ v kulturních oborech včetně péče o památkový fond. Platformy, která může napomáhat veřejné správě aplikovat vhodné modely péče o kulturní hodnoty a jejich rozvoj v duchu Úmluvy o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů, jejímž smluvním státem je Česká republika od roku 2010. V SKP 2009-2014 byly obsahem tohoto úkolu navrhovaná opatření jako projekt vytvoření znalostního, metodického a informačního centra pro kulturu a projekt Informační kulturní portál (projekt IOP Smart Administration), jejichž projektové žádosti však byly zprostředkujícím subjektem Integrovaného operačního programu, Ministerstvem vnitra, zamítnuty. Tyto potřebné projekty předpokládá opět i předmětný dokument. Podstatnou částí úkolu, která byla v rámci Státní kulturní politiky na léta 2009-2014 skutečně realizována, bylo posílení internetového časopisu Místní kultura jako stálé, interaktivní elektronické platformy. Tento internetový časopis vydávaný NIPOS je dnes jediným médiem v Česku, které se uceleně věnuje oblasti místní a regionální kultury. Zveřejňuje informace, nabídky, odborné články i publicistiku zaměřenou vždy na hlavní téma ročníku (např. kulturní domy, dobrovolnictví v kultuře, senioři a kultura apod.). Vzhledem k již zmíněné skutečnosti, že Ministerstvem vnitra nebyly přijaty výše uvedené projekty Informačního kulturního portálu a informačního centra pro kulturu, naplňuje časopis Místní kultura v současné době zčásti i jejich funkce. Ve vydávání časopisu je proto nutno nadále pokračovat.

3.3. Uchování kulturního dědictví ve sbírkách paměťových institucí

3.3.1 Kontinuálně podporovat efektivní metody trvalého uchování knihovních dokumentů (včetně knihovních fondů z let 1850-1990)

Písemné kulturní dědictví - zejména novodobé fondy z let 1850 - 1990 - představují cca 90% všech knihovních a archivních fondů uložených v knihovnách, archivech a muzeích ČR. Knihovny uchovávající povinné výtisky (celostátní i regionální) každoročně vytvářejí nový prostor pro uložení přírůstků, některé fondy přitom stále nejsou uloženy v podmínkách garantujících dlouhodobou životnost dokumentů. Žloutnutí, křehnutí a následný rozpad papíru je klíčovým problémem knihoven a archivů, jejichž úkolem je uchování tohoto materiálu coby nejrozšířenějšího nosiče informací pro další generace čtenářů a badatelů. Především papír vyrobený od druhé poloviny 19. století ze dřeva s použitím kyselého pryskyřičného klížení dnes patří k nejvíce ohroženému.

Kyselostí papíru jsou ohroženy nezměrné hodnoty kulturního dědictví našeho státu. Mnohdy se zcela chybně uvádí, že digitalizace knihovních fondů může tento problém vyřešit. Již teď se ukazuje, že finanční náklady na samotnou digitalizaci a především na dlouhodobé uchování digitálních dat, jejich periodická migrace na nová média, neustálé obměny hardwaru i softwaru, jsou nesrovnatelně vyšší než záchrana originálů.

Hromadné odkyselování je jediná dostupná metoda, která řeší globální problém kyselosti papíru. V ČR zatím není v širším měřítku aplikováno hromadné odkyselování knihovních fondů. Z dlouhodobého hlediska je pocítována potřeba vybudovat centrální pracoviště, jehož součástí bude i odkyselovací linka.

3.3.2 Uchování národního zvukového dědictví

Zvláštní péči je třeba věnovat také zvukovému dědictví a to zejména podporou projektů zaměřených na evidenci, digitalizaci a uchování tohoto typu kulturního dědictví. Bez včasné digitalizace hrozí ztráta jeho obsahu vzhledem k nevratné fyzické degradaci původních nosičů záznamu. V souvislosti s tím je třeba systematicky řešit celý okruh souvisejících problémů a pověřit instituci, která bude v této oblasti vykonávat koncepční, metodické a koordinační činnosti.

3.3.3 Uchování národního kulturního dědictví vzniklého v elektronické podobě

Výrazný rozvoj webu od počátku 90. let minulého století vedl k enormnímu nárůstu elektronického publikování. Mnohé dokumenty dnes vznikají již pouze v elektronické podobě. Vzhledem k dynamické povaze webu každý den vzrůstá počet webových stránek a další obrovské množství stránek zaniká, mění svou podobu, obsah nebo adresu. Mnoho cenných dokumentů může být ztraceno, a tím mizí i jejich kulturní, umělecká a historická hodnota pro další generace.

Zvláštní pozornost vyžaduje dlouhodobé uchovávání kulturního dědictví (kulturního obsahu) v digitální podobě (tzv. born digital). Digitální kulturní dědictví je vystaveno stejným rizikům jako kulturní objekty fyzické povahy. K tomu, aby byl digitální a digitalizovaný obsah využitelný i pro další generace, je nezbytné zajistit, aby byl naležitelný, neporušený, kompletní, technicky použitelný v novém prostředí a dobře popsáný.

Cílem archivace webu je výběr, uchování a zpřístupnění webových dokumentů, tj. budování trvale přístupné kolekce digitálních zdrojů.

Je třeba podpořit tuto oblast metodicky, koncepčně a zajistit tak kontinuální uchování tohoto typu kulturního dědictví.

3.3.4 Podporovat důvěryhodné dlouhodobé uložení digitálních dokumentů

Digitalizace kulturního obsahu není jednorázový proces, ale vyžaduje trvalou péči o digitální dokumenty uložené v depozitářích, které poskytují fyzickou i logickou ochranu. Je třeba dlouhodobě plánovat činnost depozitářů uchovávajících digitalizovaný kulturní obsah, stanovit rozsah působnosti a podmínky pro plnění stanovených úkolů. Vysoce žádoucí je certifikace těchto depozitářů podle mezinárodních standardů jako důvěryhodných úložišť.

3.3.5 Rozvoj a podpora systému ochrany kulturního dědictví při přírodních katastrofách a válečných konfliktech včetně vazby na Integrovaný záchranný systém

Současnost si bohužel stále více vynucuje pozornost zaměřenou na implementaci opatření směřující k ochraně kulturního dědictví. V součinnosti MK, MV a MO bude prověřen stávající stav připravenosti Integrovaného záchranného systému na tyto výzvy a navržena opatření zvyšující jeho efektivitu ve vztahu k péči o kulturní dědictví.

3.4 Ochrana a péče o movité kulturní dědictví

3.4.1 Zajistit a rozvíjet program Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví ve všech jeho částech, při naplňování programu spolupracovat s dalšími resorty.

Program Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO) reprezentuje jeden z nejstarších a nejkomplexnějších nástrojů, kterými Česká republika chrání svůj národní kulturní podklad. Ustanoven byl již v roce 1991 na základě usnesení vlády č. 307 jako nástroj ochrany movitého kulturního dědictví ohroženého krádežemi, nezákonným vývozem a nepříznivými vlivy prostředí. Jeho struktura byla postupně doplňována na základě zkušeností a aktuálním potřeb o další moduly.

V současnosti program stojí na 3 základních pilířích reprezentujících legislativní, finanční a ostatní systémové nástroje. Jejich vzájemná provázanost zajišťuje komplexnost a současně vysokou míru účinnosti. I po více jak 20 letech realizace programu ISO se stále jedná o velmi účinný a propracovaný systém, s jehož pomocí se MK daří zajišťovat některé agendy, pro něž neexistuje alternativa (alokace dotací na zabezpečovací systémy a požární bezpečnost objektů, podpora akvizičního potenciálu sbírkotvorných institucí, kompenzace plnění povinností vynucených zákonem č. 122/2000 Sb.). Význam programu ISO pro ochranu a zachování kulturního dědictví byl a nadále zůstává klíčový.

4. Využití kulturního dědictví a kulturních činností, služeb a statků pro rozvoj hospodářství a zvyšování konkurenceschopnosti, podpora mobility

4.1 Podporovat kulturní a kreativní odvětví

4.1.1 Navrhnout meziresortní nástroje podpory konkurenceschopnosti kulturních a kreativních odvětví

Kulturní a kreativní odvětví (dále také KKO) zahrnují činnosti, jejichž základem je lidská kreativita, dovednosti a talent. Jsou založeny na kulturních hodnotách, uměleckých a kreativních projevech. Mají potenciál vytvářet bohatství a pracovní místa zejména využitím duševního vlastnictví. Zahrnují činnosti (služby, díla, výkony a produkty) veřejné, neziskové a tržní bez ohledu na druh a způsob financování subjektu, který je provádí. Proto si zaslouží adekvátní podporu. Ministerstvo kultury navrhne Rámcový státní program podpory kulturních a kreativních odvětví a bude i nadále usilovat o podporu prezentace na významných veletrzích aj.

KKO jsou tvořena mnoha odvětvími. Některá z nich mají v Česku dlouhou a bohatou tradici (např. umělecká řemesla), jiná úzce souvisí s rozvojem moderních technologií (např. průmysl počítačových her). Jejich podpora je prozatím roztržštěná. Vláda chce proto nově naplnit ustanovení § 8 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, konkrétně zmocnění Ministerstva kultury jako ústředního orgánu státní správy pro výrobu a obchod v oblasti kultury. Po ověření pilotního projektu navrhne Ministerstvo kultury ve spolupráci s Úřadem vlády ucelený systém podpory kulturních a kreativních odvětví.

Ve všech odvětvích je velký prostor pro mezinárodní spolupráci ať již např. formou mobility profesionálů pracujících v kultuře, tak formou obchodní spolupráce jednotlivých firem. Ministerstvo kultury také již několik let finančně podporuje studie Institutu umění- Divadelního ústavu, které se věnují mapování kulturních a kreativních odvětví u nás. Záměrem rezortu je intenzivně zapojení soukromé sféry do prezentace české kultury v zahraničí a propojení uměleckých a podnikatelských aktivit. K tomu ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Hospodářskou komorou a bilaterálními obchodně průmyslovými komorami usilovat o komplexnější charakter vysílaných kulturních a uměleckých akcí, tj. za účasti představitelů českých hospodářských a obchodních kruhů. V této souvislosti bude vláda usilovat o efektivní vynaložení státních prostředků sdílením nákladů s ostatními zúčastněnými subjekty.

Účinnou pomocí procesu KKO je myšlenka budování kompetenčních center pro vybrané oblasti „dotyku“ – zamýšlená infrastruktura MK bude lze využít jako virtuální prostor pro tvorbu případů užití, pilotních projektů následně nasazovaných v rezortu i mimo něj – příkladem mohou být různé kreativní dílny a workshopy vyžadující masivní podporu na úrovni ICT (typicky projekty spojené s designem, 3D printing, digitalizace apod.)

4.1.2 Digitalizovat kulturní obsah důležitý pro rozvoj kulturních a kreativních odvětví včetně vyřešení autorskoprávních aspektů prezentace digitalizovaných děl.

Jak prokazují zahraniční zkušenosti, jednou z úspěšných cest k zabezpečení rozvoje kulturních a kreativních odvětví (KKO) a zároveň jednou z charakteristických oblastí efektivního působení jejich socioekonomického potenciálu je propojení činnosti KKO s využitím hodnot kulturního bohatství. Nástrojem podstatně ovlivňujícím možnosti takového propojení je nezbytná digitalizace kulturních obsahů, uložených v muzeích, galeriích a

knihovnách, využitelných v rozvoji KKO, jejich prezentace při respektování autorskoprávních aspektů.

Charakteristickým příkladem je potřeba digitalizace, digitálního restaurování a zpřístupnění filmového a zvukového dědictví. V současné době je ve vlastnictví státu několik tisíc filmů, které tvoří filmové kulturní dědictví. Filmy jsou ve správě Státního fondu kinematografie a Národního filmového archivu. Jejich zpřístupnění široké veřejnosti je však nesnadné, neboť jsou na nosičích, které jsou dnes již velmi obtížně využitelné. Záměrem je digitalizace filmového dědictví a jeho zpřístupňování, které umožní veřejnosti přístup k filmům a zároveň zajistí oběma institucím stabilní příjem z filmů, který slouží v případě Fondu k podpoře české kinematografie, v případě NFA k výkonu archivní péče o uložené materiály. Součástí digitalizace filmového dědictví je také nezbytnost vytvoření digitálního úložiště a dlouhodobá péče o digitální data včetně jejich migrace. V NFA je třeba vybudovat úplné digitální workflow, které bude napojeno na rychlou síť tak, aby umožňovalo digitalizační projekty i v mezinárodním měřítku, k čemuž spolupráce mezi evropskými i mimoevropskými archivy směřuje. Pro NFA jakožto státní příspěvkovou organizaci tak vzniká nová možnost technologického rozvoje i udržení míry samofinancování (nebude nutné outsourcovat digitální služby). Důležitým doplňkem digitalizace však současně musí být dlouhodobá péče o původní filmové nosiče a vybudování depozitáře pro tyto filmy. Velká část filmových sbírek NFA, na prudce hořlavém materiálu, je uložena v pronajaté budově. Vzhledem k významu této části sbírek NFA je třeba vybudovat pro ně nový depozitář, který umožní jejich trvalé kvalitní uložení a bude propojen s digitální laboratoří NFA, čímž se rozšíří infrastruktura umožňující nové výzkumné a archivační projekty v domácím i mezinárodním kontextu. Všechny digitalizační projekty zaměřené na zpřístupnění domácího filmového dědictví vycházejí nutně z původních filmových nosičů, které je třeba uchovat tak, aby byly trvale dostupné. Vzhledem k tomu, že v současné technologické transformaci se cena filmového materiálu zvyšuje a filmové laboratoře ukončují provoz, je třeba urychleně financovat analogové kopírování velkého množství filmových materiálů. Je známo, že filmový materiál je pro dlouhodobé uložení nejspolehlivější a že vždy bude nutným východiskem pro jakékoliv další použití, včetně širokého zpřístupnění. Budoucí digitalizace nebude bez zajištění ochrany původních filmových nosičů možná.

V České republice donedávna neexistovala instituce, která by se systematicky zabývala budováním, trvalým uchováním a zpřístupněním zvukového kulturního dědictví. Největší sbírka je uložena u Českého rozhlasu, významné zvukové sbírky se nacházejí v muzeích, archivech a knihovnách a dalších vzdělávacích nebo výzkumných institucích (konzervatoře, univerzity, různé ústavy apod.), i v soukromých rukou (např. Supraphon nebo soukromí sběratelé). Některé knihovny jsou příjemcem "povinného výtisku" zvukových dokumentů vydávaných na našem území. Dosud nejsou všechny sbírky zvukových dokumentů v ČR náležitě evidovány.

Jako jeden z příjemců povinného výtisku zvukových dokumentů zřídila Moravská zemská knihovna v Brně pracoviště pro digitalizaci gramodesek, vytvořila metodiku digitalizace gramodesek certifikovanou Ministerstvem kultury, vyvinula softwarové nástroje umožňující online zpřístupnění zvukových dokumentů v digitální podobě a pracuje na návrhu formátů a metadatových standardů pro dlouhodobé uchování digitalizovaných zvukových dokumentů vycházejících ze standardů mezinárodních. Postupně provádí celonárodní průzkum s cílem

identifikace sbírek zvukových dokumentů na našem území a buduje portál Virtuální národní fonotéka (www.narodnifonoteka.cz), jehož cílem je shromáždit informace o zvukových dokumentech nacházejících se ve sbírkách na našem území, u nás vydaných nebo jinak relevantních pro naši kulturu a historii. Na budování portálu spolupracují mj. Národní muzeum, Národní technické muzeum, Český rozhlas nebo firma Supraphon.

Cílem je vytvořit kompetenční centrum pro oblast zvukových dokumentů a koordinovat síť expertních pracovišť zaměřených na jednotlivé aspekty problematiky zvukových dokumentů. To nebude možné bez podpory evidence digitalizace zvukových dokumentů uložených v jednotlivých institucích na analogových nosičích, které postupně degradují a je stále obtížnější udržet v provozu i zařízení na jejich přehrávání. Zároveň je nutné zajistit i dlouhodobé uchování digitalizovaných zvukových dokumentů v souladu s platnými normami.

4.1.3 V muzeích a knihovnách zaměřených na uchování věcí kulturních statků dokládajících kreativitu vytvořit helpdesk pro podnikatele včetně adekvátní systémové a aplikační podpory

Významný potenciál pro růst konkurenceschopnosti představují možnosti využití kulturních hodnot, které jsou uchovávány paměťovými institucemi, ve sféře podnikání, konkrétně v působení subjektů KKO. Jedním ze základních nástrojů k tomu představuje vytvoření helpdesků jednotlivých paměťových institucí, které by poskytovaly podnikatelům zajímavým se o uchovávané památky potřebnou pomoc a orientaci. V této souvislosti je třeba také řešit náklady na zaměstnance obsluhující tyto nástroje a další problémy spojené s jejich realizací. Pilotní projekt realizuje Ministerstvo kultury v Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou. Po jeho ověření navrhne ministerstvo konzistentní nástroj podpory podnikání v tomto oboru. Efektivní činnost takového helpdesku není myslitelná bez adekvátní systémové a aplikační podpory pro odbornou a laickou veřejnost „nový demus, CES-online, esbírky, Czechiana“. Pro řešení této náročné problematiky se navrhuje vytvoření „think tanku“ složeného ze zástupců MK, CITEM, akademické i komerční sféry.

4.1.4 Zajistit provázání výnosů z filmového průmyslu s financováním kultury, stabilizace financování filmových pobídek

V roce 2010 byly v Česku zavedeny filmové pobídky. Systém funguje jako podpora přílivu zahraničních investic ve filmovém průmyslu, který po realizaci natáčení vrací 20% z proinvestovaných prostředků producentovi. Důsledkem filmových pobídek je tak nejen příliv zahraničního kapitálu, ale také propagace České republiky, podpora regionů, zaměstnanosti a profesionalizace filmových profesí. Problémem je finanční nestabilita a nejistota ve vyplácení filmových pobídek. Nicméně filmové pobídky financované prostřednictvím státního rozpočtu se potýkají s nestabilitou tohoto příjmu a jejich přínos je oslaben nejistotou situace v následujících letech. Vláda bude dle možností státního rozpočtu podporovat financování filmových pobídek.

4.2 Podporovat mobilitu

4.2.1 Zřídit Infopoint pro mobilitu umělců

Již Státní kulturní politika na léta 2009-2013 obsahovala záměr zřízení Infopointu pro mobilitu. Potřeba snadno dostupných a přehledných informací je jednou ze základních podmínek fungování celé oblasti mobility. Infopoint by poskytoval všechny potřebné informace k mobilitě umělců (souhrnné údaje o možnostech finanční podpory mobility a aktuální znění legislativních dokumentů). Zřizování Infopointů je i strategií Evropské komise. Opatření je proto třeba v období let 2015-2020 realizovat. Zajistí Ministerstvo kultury.

4.2.2 Posílit dotační programy podporující mezinárodní spolupráci a mobilitu umělců

Ministerstvo kultury bude i nadále výběrově poskytovat příspěvky na tvůrčí nebo studijní účely, zejména autorům uměleckých děl, výkonným umělcům a odborným pracovníkům v oblasti kultury v souladu s již existujícím věcně příslušnou oborovou koncepcí. Prostřednictvím své příspěvkové organizace bude zdejší ministerstvo také pokračovat v poskytování tvůrčích pobytů v České republice zahraničním umělcům. Za formu obohacování tuzemské kulturní rozmanitosti a za příležitost pro růst tvůrčího potenciálu českých umělců zdejší ministerstvo považuje i svojí podporu tuzemským umělecky významným sympoziím, workshopům atd., budou-li spojena s účastí. Ministerstvo kultury bude usilovat o to, aby byly navýšeny prostředky grantových programů, z nichž je sycena realizace projektů mezinárodní a příhraniční spolupráce nebo jiných projektů, které mohou napomoci naplnění této koncepce. Jde o tyto programy Ministerstva kultury: Podpora kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice, Podpora integrace příslušníků romské menšiny, Podpora zahraničních kontaktů v oblasti neprofesionálních uměleckých aktivit, Podpora mezinárodní spolupráce v oblasti umění, Podpora projektů, podporujících rozšiřování a přijímání informací o národnostních menšinách ve společnosti v oblasti provozování rozhlasového nebo televizního vysílání. Cílená výběrová podpora a vzdělávací proces umělců stojící momentálně mimo systém, nicméně tvořící kulturní vjemy zejména ve veřejném prostoru – citlivá podpora street-artových umělců umožní nastartovat a vést např. mezigenerační dialog, umožňující lépe poznat a následně integrovat mladou generaci umělců do širších vazeb české (evropské) kultury – viz pozitivní příklady - např. ve světě stále populárnější umělec (umělecké sdružení) #banksy či z historie známý příklad umělce J. M. Basquiata (ze street artového rebela hvězdou galerií).

V grantových a cílených dotacích neopomíjet tzv. „Druhou“ či „Alternativní kulturu“ včetně cílené podpory umělců potýkající se dosud s následky perzekucí a zákazů z minulého režimu (fatální dopad na kariéru, důchodové a sociální zabezpečení apod.) Česká kultura a MK jako její přední instituce fungující jako svorník, jako střeška nikoho nevylučující, nýbrž všechny integrující (jak street-art tak Národní galerie v Praze, Národní divadlo či The Plastic People of the Universe (PPU) a Česká filharmonie jsou všechny integrálními součástmi české kultury, byť jejich vliv samozřejmě není souměřitelný, tato metrika ostatně ani není předmětem kategorizace).

4.3 Zefektivnit dosavadní způsoby využití kulturního dědictví pro cestovní ruch

4.3.1 Vybudovat infrastrukturu umožňující efektivní zvyšování poznání a návštěvnosti kulturní krajiny, památek a muzeí, aniž by docházelo k jejich devastaci

Řada národních kulturních památek dosáhla za stávajících podmínek stropu své návštěvnosti. Jednoduchým opatřením (temperováním) lze prodloužit návštěvní dobu ze stávajících 7 měsíců na 11 měsíců, což bude mít významně pozitivní vliv na podnikání v cestovním ruchu. Temperování rovněž přispěje ke zkvalitnění prostředí pro trvalé uchování kulturního dědictví (památky přestanou promrzat, sníží se rosný bod atd.) i ke zlepšení práce zaměstnanců, kteří přes zimu provádějí generální úklid a konzervaci. Krajinné památkové zóny nejsou v terénu vymezeny (až na Lednicko-valtický areál), neexistují informační kiosky ani webové aplikace, jež by jejich hodnoty přiblížily veřejnosti. V závislosti na místních podmínkách podporovat rozšíření funkcí knihoven na informační centra turistického ruchu. Ministerstvo kultury podpoří jejich vznik v rámci svých specializovaných programů, infrastruktura umožňující efektivní zvyšování poznání a návštěvnosti památek a muzeí bude budována rovněž na základě opatření navržených do programového dokumentu Integrovaného regionálního operačního programu.

4.3.2 Podporovat kreativní formy využívání a prezentace kulturního dědictví

Přestože Česká republika disponuje bohatým kulturním dědictvím, jeho potenciál je stále ještě využíván nedostatečně. Přetrvává rovněž hluboký nepoměr v intenzitě zatížení různých lokalit a památek cestovním ruchem. Je proto třeba podporovat inovativní kreativní formy prezentace kulturního dědictví zaměřené na konkrétní skupiny návštěvníků. Cílem je zvýšení atraktivity a konkurenceschopnosti objektů kulturního dědictví, ale také potřeba regulovat intenzitu a udržitelnost cestovního ruchu tak, aby hodnoty hmotného i nehmotného kulturní dědictví zůstaly zachovány i pro budoucí generace.

Jednou z možných kreativních forem prezentace kulturního dědictví je webový portál o české kinematografii, poskytující filmový přehled pro 21. století a databázi objektů ve správě státu vhodných jako prostředí pro filmaře (pobídky).

Vytvoření webového portálu pro komplexní informace o české kinematografii je prostředkem pro komplexní informace o české kinematografii, které zajistí úplnost dat a jejich maximální spolehlivost. Webový portál bude průlomový tím, že je určen jak široké veřejnosti, včetně mládeže, tak i veřejnosti odborné, filmovým vědcům, ale i filmovým profesionálům.

Filmové pobídky, které zvýšily v posledních letech počet filmů natáčených na území Česka a tím i výši proinvestovaných peněz, staví také na velmi široké škále objektů ve správě státu (hrady, zámky), které pro filmaře poskytují zázemí pro jejich natáčení. Databáze objektů ve správě státu s informacemi, které jsou pro filmaře důležité, napomůže využití i méně užívaných památek a jejich obnově. Platby za pronájmy tvoří nedílnou součást jejich příjmů. Databázi vytvoří Ministerstvo kultury.

Další formou je rozvoj webového portálu pro prezentaci národního zvukového dědictví v podobě již existujícího portálu Virtuální národní fonotéka (narodnifonoteka.cz), který informuje o relevantních fondech paměťových institucí i soukromých majitelů. V návaznosti na budování portálu je potřebná rovněž digitalizace obsahu různých typů nosičů a metodická činnost v oblasti dlouhodobého uchovávání jak digitalizované podoby, tak fyzického média.

4.4 Zefektivnit využívání kulturního dědictví pro poskytování kulturních služeb obyvatelstvu

4.4.1 Zmapovat stávající využívání nemovitých památek a paměťových institucí pro poskytování kulturních služeb obyvatelům a navrhnout programy jeho zefektivnění

V řadě míst existují nemovité památky tvořící významnou součást regionálního kulturního dědictví, které by bylo možné využívat na jednak ke kulturně vzdělávacím akcím zaměřeným na posilování vazby různých segmentů obyvatel na historii a kulturu regionu, a jednak jako částečnou náhradu za chybějící infrastrukturu pro kulturní služby (např. koncerty, výstavy, přednášky apod.). Stále nedostatečně je v Česku využíván např. soubor kulturních památek, které představují budovy nádraží. Zmíněný potenciál není příliš využíván, a to nejen kvůli nedostatku finančních prostředků, ale také kvůli nedostatečné metodické podpoře. Přitom v uvedených objektech by často mohly působit instituce, které se regionálním kulturním dědictvím zabývají (např. regionální či městská muzea nebo knihovny). Je proto třeba vypracovat dlouhodobé plány využívání kulturních památek a jiných regionálních specifik k identifikaci obyvatel s kulturou regionů a koordinovat cílené vzdělávací a osvětové akce v tomto směru. Současně je třeba iniciovat takovou právní úpravu, která by umožnila větší zapojení samospráv do využití regionálních památek a dalších kulturních specifik. Např. v kontextu církevních restitucí je nutné zajistit, aby přes změnu vlastnictví kulturní památky nadále sloužily pro poskytování veřejných kulturních služeb (např. areál zámku Kroměříž). Řešení navrhne ministerstvo kultury v součinnosti s orgány samosprávy a vlastníky kulturních památek.

4.5 Posilovat roli kultury v politice vnějších vztahů

4.5.1 Podporovat zahraniční prezentaci českého profesionálního i neprofesionálního umění, kulturního dědictví a kultury, zpřístupnit český trh zahraničním kulturním statkům a službám

Vláda se ve svém programovém prohlášení mj. zavázala, že prosadí nový model prezentace České republiky v zahraničí, založený mj. na vývozu českého umění a české kultury.

Ministerstvo kultury podporuje pravidelnou účast zejména na mezinárodních veletrzích performing arts (v roce 2014 Fia Tarrega ve Španělsku), Tanzmesse, WOMEX, CINARS a MIDEM. Nositelem projektu je Institut umění-Divadelní ústav. Prostřednictvím Moravské zemské knihovny v Brně jsou rovněž zajišťovány národní prezentace současné české literatury na mezinárodních knižních veletrzích (zejm. Leipziger Buchmesse, Bologna Book Fair, London Book Fair, Frankfurter Buchmesse). Do budoucna je třeba v těchto prezentacích pokračovat a podle finančních možností je rozšířit na další mezinárodní veletrhy a veletrhy v oblasti KKO. Česká kultura při těchto příležitostech působí jako nástroj pro budování a posilování mezinárodních vztahů a otevírá dveře hospodářskému exportu.

Tato a jakákoli podpora „vývozu“ české kultury se ovšem neobjede bez vzájemného informování hlavních partnerů, kteří se na něm podílejí, o jejich koncepčních záměrech. Vzhledem k často velmi napjatým dramaturgickým či výstavním plánům uměleckých a paměťových institucí či plánům práce odborných institucí v působnosti Ministerstva kultury a náročnosti přípravy kulturních akcí je nutné, aby k výměně těchto informací docházelo mezi

hlavními aktéry (Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo kultury) v dostatečném předstihu (alespoň 18 měsíců), a to pravidelně. K tomuto účelu budou zainteresovaná ministerstva a další instituce využívat práci meziresortní Komise pro prezentaci ČR zřízenou na základě Usnesení vlády České republiky č. 74/2005.

Nezanedbatelnou součástí tváře kultury v zahraničí je prezentace české kinematografie. Ta se v tuto chvíli uskutečňuje prostřednictvím Českých center a prostřednictvím některých institucí (České filmové centrum), nicméně podpora není ani koncepční ani dostatečná ani finančně zajištěná. Chybí tedy jak strategie podpory, tak její finanční zázemí (spolupráce s MZ – Česká centra). Prezentace v zahraničí je důležitá jako reprezentace České republiky, ale i pro účely filmových pobídek nebo usnadnění přístupu českých producentů k filmovým koprodukcím. Strategii navrhne Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem pro místní rozvoj.

Dalším účinným nástrojem prezentace českého kulturního dědictví bude dosud nerealizovaný projekt „Czechiana“ či Bohemiana – součást rodiny „Europeana“. Ministerstvo kultury aktualizuje Strategii digitalizace kulturního obsahu na léta 2013 - 2020, aby vybudovalo infrastrukturu umožňující realizaci takového projektu včetně dalšího rozvoje a udržitelnosti s respektem a ohledem na již vynaložené prostředky a již pořízené prezentační artefakty.

4.6 Ověřit Public Private Partnership

4.6.1 Vytipovat vhodné projekty pro Public Private Partnership

V řadě členských států EU se princip Public Private Partnership ukázal jako velmi užitečný nástroj na kumulaci finančních zdrojů do kultury, zejména pak v oblasti kulturního dědictví a digitalizaci.

5. Využití nástrojů eCulture pro rozvoj kultury

5.1 Zavést v České republice eCulture

Kulturní dědictví je nesporným základem národní identity, podílí se na zvyšování kvality života a na tvorbě respektovaných hodnot společnosti. V současné době se nahlíží na kulturu také jako na důležité odvětví národního i globálního hospodářství při využití existujících a nových informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT). Digitalizace a poskytnutí širšího a koordinovaného přístupu ke kulturním zdrojům pomocí principů eCulture nabízejí ohromné ekonomické příležitosti a jsou základní podmínkou dalšího rozvoje kulturních a tvůrčích schopností České republiky a zastoupení jejího průmyslu v této oblasti. Navíc je tento proces „per se“ i novou kvalitou a svébytným uměleckým vyjádřením umožňujícím tvorbu svébytných kulturních statků (digitální technologií pořízené kulturní objekty virtuální, 2D, 3D (např. 3D tisk))

Digitalizace kulturního dědictví a zpřístupnění jeho informačního potenciálu veřejnosti při využití technologických nástrojů a inovativních myšlenek pomocí služeb informační společnosti a služeb veřejné služby tak způsobuje změnu vnímání a využívání kulturního dědictví pro potřeby společnosti: tradiční přístup k jeho záchraně, ochraně a prezentaci se rozšířil (nebo zcela nahradil) o narůstající všestranné přístupy ICT.

Digitalizace kulturních objektů napomůže kulturním institucím, aby i v digitálním/virtuálním prostředí nadále plnily své poslání zpřístupňovat a uchovávat naše kulturní dědictví. V rámci tohoto nového přístupu se zdroje kulturního obsahu stávají více přístupnými a pro společnost se otevírají nové možnosti jeho využití včetně jeho zachování pro budoucí generace. Zároveň digitální technologie a internet rychle mění způsob vytváření, propagování a distribuce digitalizovaného kulturního obsahu. Dostupnost kulturního materiálu on-line umožní, aby k němu měli občané přístup na celém světě a využívali jej k zábavě, studiu nebo práci.

Digitalizovaný, „virtualizovaný“ materiál lze navíc opětovně použít – ke komerčním i nekomerčním účelům – jako je vyvíjení učebního a vzdělávacího obsahu, dokumentárních filmů, turistických aplikací, her, animovaných filmů a designérských nástrojů, pokud se tak děje při plném respektování autorského práva a práv s ním souvisejících. To také poskytne významný příspěvek tvůrčím odvětvím, která představují 3,3 % HDP EU a 3 % zaměstnanosti. Na základě výše uvedeného holistického přístupu je proto vhodné v souvislosti s tvorbou a využitím digitálních forem kulturního dědictví hovořit nikoli pouze o digitalizaci, ale o prostředí eCulture.

Pojem eCulture je definován jako využití digitalizace kulturního obsahu a elektronických služeb kulturní povahy podporu posilování institucionální kapacity účinné veřejné správy v oblasti kultury, kreativity, inovací a znalostní ekonomiky.

Koncept eCulture tak sdružuje digitalizaci jako důležitý prostředek pro zajištění rovného přístupu odborné i laické veřejnosti ke kulturnímu obsahu a jeho využívání a aplikaci principů efektivního fungování veřejné správy a hospodářského a společenského rozvoje s dalším využitím ve vzdělávání, cestovním ruchu, kreativních odvětvích, průmyslu ad. Podpora takových pokročilých, interoperabilních technologií a služeb v kulturní oblasti je v zájmu České republiky při budování konkurenceschopné otevřené informační společnosti.

5.1.1 Zjednodušit přístup k možnostem podpory

Komerční subjekty obecně přecházejí na elektronický způsob vyřizování agend. Ministerstvo kultury proto aktualizuje systém podpory subjektů poskytujících veřejné kulturní služby vytvořením elektronické aplikace, jež soustředí různé formy podpory veřejných kulturních služeb a automaticky převede žadatele k příslušnému zdroji podpory, odpovídajícímu předmětu žádosti, pomůže mu správně vyplnit žádost a bude jej informovat o postupu vyřizování žádosti. Tyto žádosti budou posuzovány na základě transparentního evaluačního mechanismu, na jehož vytvoření bude ministerstvo spolupracovat s akademickou sférou. Toto robustní řešení, na něž je v dalším textu referováno pod zkratkou JEGIS (jednotný

evidenční, dotační a grantový systém) bude realizován zejména v rámci projektů IROP (eCulture).

5.1.2 Zajistit přístup veřejnosti ke kulturnímu obsahu

Vláda je si vědoma, že pro zvyšování znalostí a kompetencí občanů je třeba zajistit přístup široké veřejnosti k digitálnímu kulturnímu obsahu, při plném respektu k autorským právům a právům s ním souvisejících. Tam, kde ochrana těchto práv neumožňuje zpřístupnění materiálu široké veřejnosti, je vhodné zajistit alespoň možnost jeho studijního využití.

Česká republika podporuje poskytování dat prostřednictvím evropské digitální knihovny Europeana i dalších evropských a světových portálů a aplikací (např. CERL-MSS, Světové digitální knihovny provozované UNESCO a Library of Congress) a profesionálních Research Discovery Services (EBSCO, SUMMON aj.). K tomu podporuje i nadnárodní agregaci dat, využívanou zejména portálem Europeana a dalšími výše uvedenými službami v digitální knihovně Manuscriptorium, provozované Národní knihovnou České republiky. Vedle těchto je důležitým prostředkem pro zpřístupňování digitálního obsahu rovněž digitální knihovna Kramerius, ve které se agregují zejména výstupy projektu Národní digitální knihovna. Prostřednictvím portálu www.staremapy.cz, provozovaného Moravskou zemskou knihovnou v Brně jsou digitalizované staré mapy ze sbírek našich institucí agregovány v mezinárodním portálu OldMapsOnline.org. Je třeba vytvořit jasné podmínky integrace digitalizovaného kulturního obsahu do evropské digitální knihovny Europeana (např. u knihovních dokumentů prostřednictvím systému České digitální knihovny) a zpřístupnění nejvýznamnějších dokumentů prostřednictvím Světové digitální knihovny provozované UNESCO a Library of Congress.

Česká republika v současné době přispívá do projektu Europeana méně než 1 % obsahu. Je proto především nutno pokračovat v digitalizaci kulturního obsahu na národní úrovni a shromažďování digitálních dokumentů, jež jsou součástí kulturního dědictví. Ministerstvo kultury se proto bude aktivně podílet na harmonizaci evropského autorského práva (viz záměr 5.4 SKP 2015-2020) a vypracuje odborné metodické manuály, které budou detailně specifikovat všechny procesy v oblasti digitalizace. Metodické manuály budou definovat proces digitalizace daných typů kulturních objektů zejména v tématech Projektový management pro projekty digitalizace a Digital rights management.

Veřejné prostředky vynaložené na vytvoření digitálních dat je třeba ochránit investicí do zajištění dlouhodobé dostupnosti těchto dat. Za tím účelem bude zpracována národní strategie dlouhodobého uchovávání kulturního dědictví v digitální podobě. Pro každý typ dat by měly být k dispozici metodiky zajištění dlouhodobého uchovávání, které budou vycházet z mezinárodních standardů (ČSN ISO 14721 a ČSN ISO 16363).

Zpřístupnění kulturního dědictví v digitální podobě je úzce spjato s problematikou autorských práv. Ministerstvo kultury podpoří nákup licencí autorsky chráněných děl s cílem zajistit rovný přístup ke kulturnímu dědictví v digitální formě prostřednictvím knihoven a dalších paměťových institucí, které zabezpečí užití autorsky chráněných děl, ochranu práva a majetkové vypořádání ve vztahu k držitelům práv.

5.1.3 Vytvořit elektronický Národní informační kulturní portál a Znalostní, metodické a informační centrum pro kulturu

Dlouhodobě je pocítována potřeba vytvoření elektronického Národního informačního kulturního portálu v návaznosti na Portál veřejné správy. Je možné jeho realizaci propojit s projektem Infopointu.

Obdobně dlouhodobým záměrem převzatým do tohoto dokumentu je vytvoření elektronického Znalostního, metodického a informačního centra pro kulturu. Také vytvoření tohoto centra, poskytujícího potřebný servis subjektům operujícím v oblasti kultury i široké veřejnosti zůstává stále aktuální a proto je bude Ministerstvo kultury v následujícím období let 2015-2020 realizovat.

5.1.4 Realizovat integrovanou národní digitální platformu k tvorbě interních a externích datových produktů s cílem zvyšování efektivity kulturních institucí

Klíčový potenciál zlepšení situace digitalizace národního kulturního dědictví představuje především zachycení aktuálních trendů: internetu v chytrých telefonech, cloud computingu, velkých dat, sociálních sítí a internetu věcí. Prostřednictvím národní digitální platformy bude možno vytvořit sjednocený datový prostor, v jehož rámci bude možno kombinovat datovou správu, využití dat, datovou analytiku a reporting. Sjednocená datová základna pak povede na jedné straně k radikálnímu zvýšení efektivity, zrychlení a zpřesnění manažerského rozhodování na straně jedné a k možnosti poskytování nových vysoce inovativních datových produktů pro využití aktuálními technologiemi a tím i ke zvýšení marketingového potenciálu národního kulturního dědictví.

5.1.5 Vytvořit Centrální portál knihoven

V souladu s Konceptí rozvoje knihoven v ČR na léta 2011 až 2015 je připravován Centrální portál knihoven, který usnadní přístup ke službám a informačním zdrojům všech knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby v rámci celé ČR. Prostřednictvím portálu budou moci obyvatelé využívat služby založené na tradičních dokumentech (knihy, periodika) i v digitálním prostředí. Moravská zemská knihovna v Brně zahájí v roce 2015 testovací provoz tohoto portálu.

5.1.6 Převodem do elektronické podoby umožnit využití kulturního obsahu k novým vědeckým poznatkům

V souvislosti s vědeckým výzkumem je potřebná podpora projektů a aktivit v oblasti „digital humanities“, tzn. vytvoření podmínek pro zpřístupnění elektronické verze dat z oblasti humanitních věd k novým formám využití těchto dat vedoucích k novým vědeckým výstupům v této oblasti.

6. Efektivnější prostředí pro podporu kulturních činností, poskytování veřejných kulturních služeb, vzniku kulturních statků a uchování kulturního dědictví

6.1 Zefektivnit výkon veřejné správy v péči o památkový fond

6.1.1 Navrhnout nový památkový zákon, včetně zapracované pasportizace kulturních památek a daňových a finančních kompenzací uplatňování veřejného zájmu vůči vlastníkům památek

Vláda schválila již svým usnesením č. 156 ze dne 6. března 2013 věcný záměr zákona o památkovém fondu a zároveň pověřila Ministerstvo kultury zpracovat návrh vycházející ze schváleného věcného záměru s tím, že budou do tohoto návrhu zapracovány připomínky uvedené ve stanovisku Legislativní rady vlády. Cílem připravovaného zákona je zajistit vhodný způsob nakládání s památkovým fondem, posílit právní jistotu v oblasti památkové péče, odstranit zbytečnou administrativní zátěž a zmírnit dopady vznikající z omezování vlastnických práv.

6.2 Zefektivnit výkon veřejné správy v péči o movité kulturní dědictví

6.2.1 Novelizovat zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy

Téměř 15 let platnosti zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, ve znění pozdějších předpisů, ukázalo, že je třeba aktualizovat jeho znění tak, aby lépe odpovídalo současným potřebám. Novelu navrhne Ministerstvo kultury.

6.2.2 Zavedení povinného výtiskuelektronických publikací⁵

Rostoucí kulturní a společenský význam elektronických publikací vyžaduje komplexní řešení problematiky jejich zpracování a uchování jako součásti národního kulturního dědictví, a to včetně jejich trvalého uchování pro budoucí generace. S nástupem nových technologií roste počet kulturních obsahů, které nemají svůj analogový předobraz, tj. vznikly již jako digitální („born digital“ dokumenty). Český právní řád dosud neřeší způsob jejich uchovávání, jak je tomu u povinného výtisku klasických dokumentů. Je nezbytné provést úpravy stávající legislativy povinného výtisku tak, aby zahrnovala i kulturní dědictví v elektronické podobě včetně síťových publikací z prostředí internetu.

6.3 Provázat péči o tradiční lidovou kulturu na všech úrovních veřejné správy

6.3.1 – Rozvíjet osvědčený model koordinované odborné péče o tradiční lidovou kulturu (TLK) na úrovni státu a krajů prostřednictvím NÚLK Strážnice a regionálních odborných pracovišť pro péči o tradiční lidovou kulturu

-
- ⁵Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů
 - Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Pro systematickou péči o TLK na území ČR se podařilo ve spolupráci MK s kraji vybudovat bez větších nákladů unikátní síť odborných pracovišť, ve které jsou zastoupeny krajské muzejní instituce, NPÚ a jako odborný koordinátor příspěvková organizace MK Národní ústav lidové kultury. Tato síť je funkční od roku 2005. Jednotlivé instituce jsou vykonavateli či hybateli péče o TLK na regionální i místní úrovni, včetně její dokumentace a prezentace.

6.3.2 Zajistit průběžnou aktualizaci Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v ČR, která je implementačním nástrojem pro plnění úkolů Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO v podmínkách ČR

Specifikem TLK je fakt, že je živá, a na rozdíl od dědictví hmotného se stále vyvíjí. Toto dědictví je tedy zároveň součástí tzv. živé kultury a je proto třeba věnovat prvkům TLK soustavnou pozornost na všech úrovních. První vládní Koncepce účinnější péče o TLK v České republice byla přijata již v roce 2003, tedy ještě předtím, než Česká republika přistoupila k Úmluvě o zachování nemateriálního kulturního dědictví (2009). Koncepce byla aktualizovaná pro období 2011–2015 již jako implementační nástroj pro plnění úkolů Úmluvy. Během roku 2015 bude připravena a vládě předložena ke schválení aktualizovaná verze tohoto dokumentu pro období 2016–2020.

6.4 Provázet výnosy z cestovního ruchu s náklady na uchování kulturního dědictví

6.4.1 Vytvořit nástroje na provázání výnosů z cestovního ruchu s náklady na uchování kulturního dědictví a poskytování kulturních služeb

Ve věci zajištění přímé vazby mezi příjmy z turistiky a výdaji na záchranu a údržbu památkového fondu bude nejprve identifikován podíl kulturního dědictví na tvorbě příjmů, které plynou do státního rozpočtu z oblasti cestovního ruchu (po prověření možnosti využití satelitního účtu kultury a satelitního účtu cestovního ruchu s případným následným využitím speciálně zadané analýzy) a zároveň musí být analýze podroben i zpětný tok finančních prostředků ze státního rozpočtu do podpory cestovního ruchu. Následně budou moci být definována taková systémová opatření, která zajistí případnou korekturu redistribuce státních rozpočtových zdrojů tak, aby byla zajištěna trvalá udržitelnost toho segmentu kulturního kapitálu, který je kapitalizován prostřednictvím turistického průmyslu. Opatření navrhne Ministerstvo kultury.

6.5 Zefektivnit ochranu autorských práv

6.5.1 Zvyšovat povědomí o autorských právech

Otázka autorských práv a jejich ochrany patří k předním agendám, se kterými přicházejí pracovníci v oblasti kultury do kontaktu. Ochrana autorských práv je přitom klíčová pro motivaci vzniku nových uměleckých děl. Úroveň obecného povědomí o autorských právech přitom v Česku není příliš vysoká. Je proto třeba, na základě vyhodnocení dotazníkového šetření o dostupnosti informací o autorském právu (vyhodnocení proběhlo v roce 2013) pokračovat v podpoře zvyšování tohoto povědomí v probíhajících seminářích, přednáškách a konzultacích s tematikou autorských práv, jež pro pracovníky státních příspěvkových organizací, pracovníky příspěvkových organizací zřizovaných územními samosprávnými celky,

zaměstnance úřadů, zástupce NNO a další zainteresované osoby zajišťuje Ministerstvo kultury a NIPOS.

Otázka autorských práv je klíčová také pro pořízení a využití digitalizovaného obsahu (zde patří kromě 2D a 3D scanů i převod analogových děl na digitální, případně digitální mastering a remastering zvukových a obrazových stop – zde je klíčová diskuze na expertní úrovni a volba takových formátů uložení umožňující další práci s takto pořízenými dokumenty v budoucnu – LTP reprocessing – udržování digitalizovaných artefaktů v konzumovatelné a srozumitelné, čitelné formě). Ministerstvo kultury proto bude v souladu s platným evropským právem vyvíjet činnost zaměřenou zejména na zavedení pravidel pro relevantní identifikaci a zpřehlednění údajů o autorských právech, právech souvisejících s autorským právem, případně jiných právech duševního vlastnictví ke konkrétním obsahům; vypořádání práv k obsahům; zvyšování právního povědomí veřejnosti/uživatelů v této oblasti; využití osiřelých děl (děl autorskoprávně chráněných, u kterých je složité, nebo dokonce nemožné určit nebo najít autora/nositele či nabyvatele práv). Dopady autorského zákona na digitální podobu děl bude řešit zvláštní pracovní skupina, jež byla Ministerstvem kultury ustavena, aby Česká republika dostala svým úkolům a závazkům v rámci Evropské unie v projektu Europeana. V rámci této problematiky bude nutné řešit možnosti zpřístupnění elektronických zdrojů uložených ve fondech paměťových institucí s využitím principu rozšířené kolektivní správy (např. Národní digitální knihovna, Webarchiv).

S nástupem nových technologií roste počet kulturních obsahů, které nemají svůj analogový předobraz, tj. vznikly již jako digitální („born digital“ dokumenty). Český právní řád však neřeší způsob jejich uchovávání a nakládání s nimi tak, jak je tomu např. u povinného výtisku. Ministerstvo kultury proto zpracuje návrh právní úpravy, která se bude této oblasti týkat.

6.6 Zefektivnit poskytování kulturních služeb

6.6.1 Zavést systém evaluace veřejných kulturních služeb

Efektivita podpory kulturních činností je závislá na koncepčnosti jejího poskytování (tj. rozhodování o podpoře na základě formulace dlouhodobých cílů a očekávání a od nich odvozených relativně objektivních kritérií) a na systematickém vyhodnocování přínosů podpory z hlediska naplňování stanovených cílů. Na úrovni měst a regionů je zatím podpora kulturních aktivit poskytována tímto způsobem spíše výjimečně. Tento problém řešil ve Státní kulturní politice na léta 2009 – 2014 úkol 2.1. Mechanismus evaluace nabídky veřejných kulturních služeb. V rámci jeho implementace budou do konce roku 2015 v rámci programu NAKI vytvořeny univerzální certifikované metodiky zavádění systému evaluace veřejných kulturních služeb pro města a pro další subjekty. Jelikož tyto metodiky mají pomáhat řešit problém nedostatečné efektivity podpory kulturních aktivit, navrhuje se opatření, zaměřené zejména na vytvoření univerzální metodiky pro samosprávné celky a na podporu rozšiřování a asistenci při implementaci této metodiky.

Aplikační a systémovou podporu zavedení systému evaluace mezi jiným spatřujeme i v implementaci Jednotného evidenčního, grantového a dotačního systému umožňující

transparentním způsobem řídit a obsluhovat procesy přidělování podpor, grantů, dotací s uplatněním srozumitelných evaluačních mechanismů.

6.7 Dokončit reformu veřejné správy v oblasti kultury

6.7.1 Schválit zákon o kultuře a zákon o veřejnoprávních institucích v kultuře

V procesu schvalování zákona č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury (původní návrh počítal s názvem Zákon o podpoře kultury) byla z politických důvodů vyřazena některá navrhovaná opatření. V duchu programového prohlášení vlády budou do zákona vrácena (koncepční dokumenty krajů, podpora výtvarného umění na stavbách veřejné infrastruktury, koncentrace zodpovědnosti za pořizování uměleckých děl státem) a zákon bude přejmenován na Zákon o kultuře.

Státní příspěvkové organizace v oblasti kultury se podařilo obhájit před připravovanou transformací a kodifikovat v § 3 zákona č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury. Důvodem bylo, že nelze jednoduše stanovit klíč, podle něhož se určuje příspěvek na činnost (na rozdíl od zdravotní či sociální péče, kde lze stanovit standardy, či na rozdíl od škol, kde lze stanovit dotaci na žáka/studenta). Dalším z důvodů bylo zachování popř. zvýšení motivace managementu a zaměstnanců k tomu, aby svou práci dělali s láskou a se ztotožněním s institucí, pro niž pracují. Herci, muzejníci, knihovníci a památkáři se více ztotožňují s institucí než s organizační složkou státu. Důvody neleží v racionální rovině. Protože je kultura z velké části emotivní obor, je toto hledisko důležité. Model příspěvkové organizace je funkční jak z hlediska péče o národní kulturní majetek, tak z hlediska hospodárnosti. Zkušenost minulých let ale ukázala, že motivace managementu a zaměstnanců není dostatečná. Manažer těžko investuje svůj organizační popř. umělecký talent, když neví, kdy jej kdo odvolá. Pro zaměstnance je důležitá i motivace platem. Na kulturní instituce však státní rozpočet hledí jako na státní administrativu a reguluje počty zaměstnanců i jejich platy.

Je třeba řešit zejména dva důležité body:

1. Zaručit managementu přiměřenou dobu pro naplnění koncepce, pro kterou byl zřizovatelem vybrán, a chránit jej před nepředvídatelným chováním zřizovatele.
2. Motivovat zaměstnance, tj. např. umožnit, aby instituce mohla v kalendářním roce stejně operativně převádět výnosy do mzdových nákladů - odměn, jako může výnosy převádět do nákladů na služby (se souhlasem zřizovatele). Přitom by bylo vhodné zabývat se regulací počtu zaměstnanců, která se zatím řešila outsourcingem, což je obecně dražší. V souvislosti s tím je žádoucí řešit i zvláštnosti výkonu práce umělce, podporu jejich rekvalifikace, a zvláštnosti výkonu povolání v kultuře (např. šestidenní pracovní týden).

Ministerstvo kultury předloží vládě návrh právní úpravy, která tento problém vyřeší.

6.7.2 Novelizovat Zákon o Státním fondu kultury České republiky

Novela zákona o Státním fondu kultury České republiky by měla vyřešit několik jeho nedostatků, předně by měla být vyjasněna kompetenční úloha mezi Radou Státního fondu kultury České republiky a statutárním zástupcem, dále otázka vlastních zaměstnanců. Naprosto zásadní je otázka dlouhodobého zajištění příjmů Státního fondu kultury České republiky. V neposlední řadě by měly být reformulovány procesně technické podmínky fungování Státního fondu kultury České republiky a přidělování dotací a vypracována nová koncepce dotační politiky. Stávající forma zákona činnost Státního fondu kultury České republiky spíše paralyzuje.

6.7.3 Podporovat vzájemnou spolupráci jednotlivých stupňů veřejné správy na přípravě dotačních programů

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností program a Program státní podpory profesionálních divadel, orchestrů a sborů dokládají dobré zkušenosti ze vzájemné spolupráce Ministerstva kultury se samosprávnými celky. V této praxi hodlá Ministerstvo kultury pokračovat jak při aktualizaci stávajících programů, tak při koncipování programů nových.

Financování tzv. regionálních funkcí (dále „RF“) knihoven - do 1. 1. 2005 byly RF realizovány a financovány prostřednictvím Programu podpory zajištění regionálních funkcí knihoven Ministerstva kultury. Cílem programu bylo garantovat rovné podmínky pro poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb na celostátní úrovni. Od roku 2005 v jednotlivých krajích plní a koordinuje plnění RF vybraných základních knihoven v kraji krajská knihovna (z prostředků poskytnutých z rozpočtu krajů). Finanční prostředky byly převedeny na kraje novelou zákona o rozpočtovém určení daní⁶ s uvedením konkrétní výše peněžní částky pro jednotlivý kraj. Některé kraje přistoupily k redukci financování (či financování v průběhu let kolísá), což je příčinou poklesu rozsahu a kvality knihovnických služeb v některých regionech. Celostátní koordinaci regionálních funkcí zabezpečuje v souladu s § zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb Národní knihovna České republiky. V dalším období platnosti státní kulturní politiky je žádoucí podporovat trend vyrovnávání plnění RF ve všech krajích ČR.

6.7.4 Transformovat vybrané státní kulturní instituce na veřejnoprávní

Na základě dlouhodobých zkušeností je zřejmé, že působení některých, dosud státních kulturních institucí by mohla lépe vyhovovat forma instituce veřejnoprávní. Transformace na veřejnoprávní instituce by však měla být fakultativní s tím, že některé instituce by transformovat nebylo vhodné. Je nutné zohlednit ekonomickou efektivitu státních kulturních institucí. Ačkoli zamýšlená transformace byla zahrnuta do Státní kulturní politiky na léta 2009-2014, dosud k realizaci nedošlo.

Po úpravě některých principů financování a správy dlouhodobě volají zejména kulturní instituce v oblasti živého umění zřízené jako příspěvkové organizace státu, obcí nebo krajů.

⁶ Zákon č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Tyto instituce poskytují veřejnou neziskovou službu, vykonávají z části obchodní činnost a pohybují se čím dál tím více na liberalizovaném domácím i mezinárodním trhu práce. V případě divadel a orchestrů jsou osobní náklady převažující a rozhodující částí jejich rozpočtu. Ve stávajících podmínkách jsou zbytečně svazovány rigidní mzdovou regulací, nedostatečně motivovány v obchodních aktivitách a významná část jejich nákladů, tj. i významná část veřejných subvencí, se vrací zpět do veřejných rozpočtů prostřednictvím daňové zátěže, přičemž např. v oblasti DPH je situace zbytečně složitá. Na téma této transformace proběhly již mnohé diskuze na národní i mezinárodní úrovni. Jako nejefektivnější se jeví zřízení nového typu právnické osoby – Veřejnoprávní instituce v kultuře, která by upravila zbytečné bariéry v činnosti stávajících příspěvkových organizací a zároveň zachovala plnou kontrolu politických orgánů a organizačních složek státu nad užíváním veřejných dotací a nad správou státního a veřejného majetku. Úprava by měla řešit zejména

- mzdovou liberalizaci – odstranění tzv. tabulkových platů, odstranění principů mzdové regulace pevnou nominální částkou bez vazby na hospodářské výsledky, posílení motivační složky odměňování. Nepravidelná činnost umělců vyžaduje daleko významnější diferenciaci v oblasti odměňování, při zachování optimálního počtu provozně funkčních pracovních pozic. Je rovněž nezbytné se u některých profesí přibližovat cenám práce platným na evropském trhu.

- možnost opakovaného uzavírání pracovních smluv s umělci na dobu určitou – stávající systém nutí zaměstnavatele vytvářet repertoár podle zaměstnanců a nikoli zaměstnávat podle uměleckého programu. Lze zavést institut tzv. automaticky obnovované smlouvy na dobu určitou nebo umožnit opakované uzavírání smluv na dobu určitou s umělci a následně dohodnout sociálně přijatelný systém v rámci kolektivního vyjednávání.

- žádoucí je rovněž definice výkonu práce umělců, tj. konstrukce pracovní doby skládající se z výkonu práce na pracovišti, nutné individuální přípravy a zvláštní režim týdenní a roční pracovní doby obsahující často i tzv. divadelní prázdniny. Zároveň zaměstnavatelé nedoporučují znovuzavedení ročních norem práce, neboť množství jednotlivých výkonů je v závislosti na místních podmínkách velmi rozdílné a mohlo by vést v případě mnoha regionálních divadel k porušení sociálního smíru.

- vyřešení režimu DPH, kdy ve stávající praxi je organizace částečně povinně od DPH osvobozena a částečně je povinným plátcem DPH, což v praxi přináší řadu praktických problémů a nepřispívá k dostatečné efektivitě.

- řízení organizací by mělo být systémově odpolitizováno, nová úprava by měla přesně definovat způsob zřízení správních rad a jejich kompetence. Dosavadní praxe tzv. metodického řízení ze strany zřizovatelů vede opakovaně k voluntaristickému pojetí tohoto principu, k personální nestabilitě statutárních orgánů a v důsledku toho i k nutným ekonomickým ztrátám.

- dlouhodobě a v poslední době zvláště je v praxi uplatňován nepřiměřeně komplikovaný systém zadávání veřejných zakázek. Kromě komplikací vycházejících ze samotného systému, jsou často zřizovateli stanovena ještě tvrdší pravidla, než stanoví

zákon. Výsledek je opět neekonomické hospodaření a paradoxně v poměrně častých případech zvyšování provozních nákladů.

Pokud bude schválena právní úprava zakládající transformaci příspěvkových organizací na veřejnoprávní instituce v kultuře, Ministerstvo kultury tuto transformaci zajistí.

6.7.5 Navrhnout funkční model kooperativního a víceletého financování

Ve způsobu financování je třeba umožnit zavedení tzv. kooperativního financování z veřejných zdrojů, které je v současné praxi velmi obtížné a i v případě dobré vůle ze strany politických orgánů nemají někteří účastníci kofinancování dostatek kompetencí vůči podporované instituci.

Vysoce žádoucí je změna pravidel směrem ke střednědobému financování, včetně možnosti alokovat nutné finanční zdroje v dalších finančních letech. Současný systém ročního financování neodpovídá potřebám produkčního zajištění provozu zejména velkých institucí. Instituce nejsou motivovány vytvářet dostatečné rezervy z vlastních zdrojů. Jako jedna z možností je uplatnění strategického řízení v kulturních institucích, založeného na jasných vizích a směrech vývoje těchto institucí, kdy se financování bude opírat o definované a zdokumentované strategie vedoucí ke stanoveným cílům instituce ve střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu.

Financování reprezentativních kulturních institucí by se postupně mělo přibližovat evropským standardům, které umožňují například dlouhodobou podporu kulturnímu projektu na základě smlouvy mezi Ministerstvem kultury, krajem a obcí, což by stabilizovalo podporu tak významných projektů, jako jsou např. významné hudební festivaly. Možné je také společné zřízení instituce, která poskytuje veřejné kulturní služby důležité jak z hlediska místního a krajského, tak z hlediska státního. Tuto možnost využilo Ministerstvo kultury při transformaci státní příspěvkové organizace Pražské jaro na obecně prospěšnou společnost nebo při založení obecně prospěšné společnosti Collegium Bohemicum. V kontextu nového občanského zákoníku ověří Ministerstvo kultury možnosti dalšího postupu.

6.7.6 Rozvíjet mimorozpočtové zdroje na podporu kultury, posilovat soukromou podporu kultury

Veřejné rozpočty nezajišťují a ani nemohou zajišťovat objem zdrojů, potřebný pro plnění cílů Státní kulturní politiky. Jedním z úkolů Ministerstva kultury je tak vyhledávat možnosti tvorby mimorozpočtových zdrojů a systematickým způsobem pro jejich tvorbu vytvářet vhodné podmínky. Osvědčeným nástrojem tvorby mimorozpočtových zdrojů pro podporu rozvoje kultury v Evropě je využití výnosů loterií. Vláda zajistí uchování tohoto zmocnění pro Státní fond kultury České republiky.

Vláda schválila návrh Ministerstva kultury udělovat titul Mecenáš české kultury. Tento titul využije ministerstvo kultury k podpoře mecenášství, jež se utěšeně rozvíjí.

6.7.7 Zavést kvalitativní systém klasifikace profesionálních uměleckých souborů jako výsledek evaluace jejich činnosti

Na základě zkušenosti z praxe se ukazuje jako užitečné zavést v České republice obdobný systém klasifikace uměleckých souborů na základě výsledků evaluace jejich činností, jaký se osvědčil v sousedním Německu. Tento systém má dopady do odměňování umělců a vytváří předpoklad pro jejich umělecký růst a konkurenceschopnost.

6.7.8. Pokračovat v nastavení platového ocenění zaměstnanců kulturního sektoru s ohledem na společenský význam jejich práce

Odměňování pracovníků kulturních institucí dlouhodobě zaostává za jejich vzdělaností, rozsahem práce a jejich přínosů pro národní hospodářství. Je dlouhodobě pod celostátními i regionálními průměry. Nedovoluje jakoukoliv konkurenceschopnost, je demotivační a způsobuje nerovné společenské vztahy. Ministerstvo kultury ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí navrhne změnu platových předpisů, která tuto situaci napraví. Současně navrhne doplnění Katalogu prací o aktuální pracovní profese, které jsou nyní běžné v praxi. Odměňování uměleckých pracovníků kulturních institucí nebude striktně svázáno s platovou politikou pracovníků ve státní správě.

6.7.9. Ověřit možnost zavedení tzv. druhé kariéry umělců

S otázkou financování souvisí i otázka podpory rekvalifikace pro umělce, jako jsou např. zpěváci, tanečníci a hudebníci, kteří z objektivních fyzických a zdravotních důvodů ztrácejí schopnost vykonávat svou profesi podstatně dříve, než jim vzniká nárok na starobní důchod. Ztráta sociálního statutu a neexistence sociální podpory je vážným problémem, který ohrožuje kvalitu uměleckých výkonů a zabraňuje zároveň vzniku liberálnějšího systému zaměstnávání. Tato podpora v českém sociálním systému zcela chybí, ačkoli v zemích Evropské unie jsou její různé formy běžné a zpravidla neznamenají významný dopad do státního rozpočtu.

6.8 Zlepšit přístup kulturních a kreativních odvětví k financování

6.8.1 Podporovat projekty kulturních a kreativních odvětví z evropských fondů

Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem kultury zajistilo možnost podpory z programu PODNIKÁNÍ-INOVACE-KONKURENCESCHOPNOST (PIK) kulturních a kreativních odvětví dle Účtu kultury v oborech (CZ NACE):

- 90 Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti
- 91 Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kulturních zařízení
- 58 Vydavatelské činnosti
- 59 Činnosti v oblasti filmů, videozáznamů a televizních programů, pořizování zvukových nahrávek a hudební vydavatelské činnosti
- 60 Tvorba programů a vysílání
- 71 Architektonické a inženýrské činnosti; technické zkoušky a analýzy
- 73 Reklama a průzkum trhu
- 74 Ostatní profesní, vědecké a technické činnosti

2. Navazující a podpůrná odvětví – výčet dle CZ-NACE:
- 62 Činnosti v oblasti informačních technologií
- 63 Informační činnosti
- 18 Tisk a rozmnožování nahraných nosičů
- 14 Výroba oděvů
- 15 Výroba usní a souvisejících výrobků
- 16 Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků, kromě nábytku
- 17 Výroba papíru a výrobků z papíru
- 23 Výroba ostatních nekovových minerálních výrobků
- 31 Výroba nábytku
- 32 Ostatní zpracovatelský průmysl

Žádost o poskytnutí podpory projektu, která bude v rámci termínu stanoveného výzvou zaregistrována, se bude posuzovat jak z hlediska žadatele, zda je oprávněn k podnikání na území České republiky odpovídajícímu podporované ekonomické činnosti, k jejímuž uskutečňování je realizován projekt, tak také z hlediska toho, zda ekonomická činnost popsaná v projektu je v souladu s CZ NACE. Podporu bude poskytovat Ministerstvo průmyslu a obchodu.

6.8.2 Zajistit absorpční kapacitu pro obnovu a využití kulturního dědictví z evropských fondů

V rámci Integrovaného regionálního operačního programu, SPECIFICKÉHO CÍLE 3.1: Zefektivnění prezentace, posílení ochrany a rozvoje kulturního dědictví vyjednálo Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s Ministerstvem kultury opatření, jehož cílem je zachovat, ochránit a rozvíjet potenciál kulturního dědictví a využít ho k vyváženému rozvoji území s pozitivními dopady na místní či regionální zaměstnanost a konkurenceschopnost, včetně využití tohoto dědictví pro rozvoj kulturních a kreativních odvětví. Ministerstvo kultury zajistí absorpční kapacitu v rámci investic do státního majetku, k němuž vykonávají právo hospodaření státní příspěvkové organizace v oblasti kultury, a ve spolupráci s vlastníky významné části národního kulturního dědictví, jako jsou samosprávné celky, církve a náboženské společnosti podporu uchování tohoto kulturního dědictví.

6.9 Podporovat statistiky a sběr dat v oblasti kultury pro efektivnější formy její podpory

6.9.1 Pokračovat v budování Účtu kultury, realizovat evaluaci stávajícího Účtu kultury a jeho optimalizaci

Účet kultury (dále též satelitní účet) vypovídá o zdrojích financování kultury, jeho ekonomických výsledcích a jeho váze v ekonomice. V ČESKÉ REPUBLICE začal být budován v roce 2009 na základě závěrů mezinárodního projektu EUROSTAT, který doporučil zemím EU, jež dosud satelitní účet pro kulturu neměly, aby urychleně přistoupily k přípravným pracím. Podle závěrů EUROSTATU, výsledků diskuse odborné veřejnosti a s využitím sběru a dopočtu statistických dat ve spolupráci s ČSÚ byl v následujících letech optimalizován a 31. května 2011 byly na společné konferenci ČSÚ a NIPOS prezentovány výsledky jeho ověřovacího procesu (na datech r. 2009). V roce 2012 byly na základě získaných poznatků dále inovovány statistické výkazy a v souladu s výsledky projektu ESSnet culture zpřesňován metodický

manuál k sestavení satelitního účtu. V roce 2013, po vyřešení základních metodických otázek, začala etapa rutinního zpracování satelitního účtu s tím, že bude nadále nutné prohlubovat a rozšiřovat doplňková šetření v těch oblastech kultury, která nejsou řádným statistickým zjišťováním pokryta. V tomto roce byl sestaven účet za referenční období r. 2011 a rozšířeno využití výsledku účtu i pro potřeby projektu tzv. mapování kreativních průmyslů.

Dosavadní zkušenosti prokázaly oprávněnost a efektivnost využití této metody vyhodnocení výsledné ekonomické bilance kultury. Další budování účtu kultury je důležité pro postupné vytváření dlouhodobější časové řady umožňující sledovat trendy a tendence v oblasti financování kulturního sektoru.

6.9.2 Pokračovat v programu mapování a analýzy kulturních a kreativních odvětví a jejich potenciálu

Již v roce 2011 byl realizován projekt Sociálně ekonomický potenciál kulturního, resp. kreativního průmyslu v České republice. Vzhledem k obsažnosti konceptu KKO a náročnosti dílčích témat, především vyhodnocení ekonomicko-sociálního potenciálu KKO v České republice, navázal na zmíněný projekt další výzkumný projekt Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR 2011 – 2015 (dále jen Mapování). Hlavním cílem Mapování je především získání kompletních a detailních informací o stavu jednotlivých odvětví kulturních a kreativních průmyslů v České republice včetně informací o působení globálního prostředí na tato odvětví a to zejména v souvislosti s možnými riziky stírání kulturních specifik české národní identity globální masovou kulturou. Dále vytvoření tzv. mapovacího dokumentu kulturních a kreativních průmyslů v České republice. Součástí projektu je rovněž vypracování důkladné analýzy stavu kulturních a kreativních odvětví včetně vyhodnocení jejich stávající ekonomické síly, multiplikačních efektů, přesahů jednotlivých odvětví (tzv. spill-over effects, kreativní ekonomika, kreativní ekologie) i možného ekonomického a společenského potenciálu. V rámci projektu je provedena komparace se situací v ostatních členských státech Evropské unie provádějících výzkum kulturních a kreativních průmyslů. Výstupem projektu bude vytvoření metodik a doporučení strategického charakteru, které povedou k lepší organizaci a efektivnějšímu financování umění a kultury z veřejných prostředků a to jak na celostátní tak regionální úrovni, a zároveň vytvoření výstupů vedoucích k důslednějšímu využití společenského i ekonomického potenciálu kulturních a kreativních průmyslů v České republice s možnými celospolečenskými dopady (vazby na exportní politiku, kulturní turismus, reflexe a posilování české národní identity v kontextu moderní evropské identity atd.). Na základě získaných informací budou vytvořeny také mapy kulturních a kreativních průmyslů v České republice. V rámci výzkumu a vývoje nástrojů pro sledování a hodnocení multiplikačních efektů kulturní a umělecké činnosti a využívání kulturního dědictví bude vytvořena certifikovaná metodika výpočtu ekonomických dopadů kulturních organizací. Ministerstvo kultury zajistí pokračování projektu Mapování a využije dosud získané poznatky při návrhu programu na podporu kulturních a kreativních odvětví. Podobné podmínky vytvoří Technologická agentura České republiky.

6.9.3 Podporovat tvorbu odborných studií a mapovacích dokumentů

Dlouhodobým nedostatkem celkových přehledových studií trpí v zásadě všechny oblasti kultury, v kontextu oblast kinematografie. Chybí studie, které by se věnovaly kinematografii

jako celku i takové, které by mapovaly její jednotlivé části (vývoj a výroba filmů, distribuce apod.). Cílem vlády je vyplnit tuto mezeru a dosáhnout efektivnějšího zacílení dotací.

6.9.4 Pokračovat v projektech evaluace nabídky veřejných kulturních služeb

Mimořádný význam pro efektivní podporu rozvoje kultury má systém relevantní evaluace nabídky veřejných kulturních služeb. Již od 1. dubna 2012 probíhá řešení projektu Vytvoření a ověření systému evaluace veřejných kulturních služeb poskytovaných Ministerstvem kultury v rámci programu NAKI Filozofické fakultě University Karlovy (kód projektu DF12P01OVV036). Ten má na základě výsledků provedeného výzkumu navrhnout systém evaluace veřejných kulturních služeb obsahující nástroje a postupy zjišťování a vyhodnocování přínosů podpory lokálních a regionálních kulturních aktivit, v praxi ověřit jeho realizovatelnost a účinnost a následně vytvořit obecně aplikovatelné metodiky tvorby a implementace tohoto systému v České republice.

Převážná část veřejných kulturních služeb se svými zdroji i svým dopadem váže na území obcí a měst. Proto se projekt zaměřuje na oblast veřejných kulturních služeb poskytovaných na území jednotlivých měst. Navržený systém je primárně určen pro veřejnou správu na úrovni měst, která jsou také obvykle hlavním garantem zajišťování kulturních služeb a většinou i hlavním poskytovatelem jejich podpory. Posláním projektu je pomoci překonat jednu z hlavních překážek bránících zvýšení efektivity podpory veřejných kulturních služeb a posílení jejich efektů pro rozvoj měst v České republice, spočívající v absenci obecně uznávaného teoreticky a empiricky koncepčně založeného a prakticky vyzkoušeného systému evaluace veřejných kulturních služeb. Hlavním přínosem bude zvýšení účinnosti podpory kulturních aktivit díky objektivnějšímu rozhodování o jejich podpoře a objektivnějšímu posuzování jejich efektů.